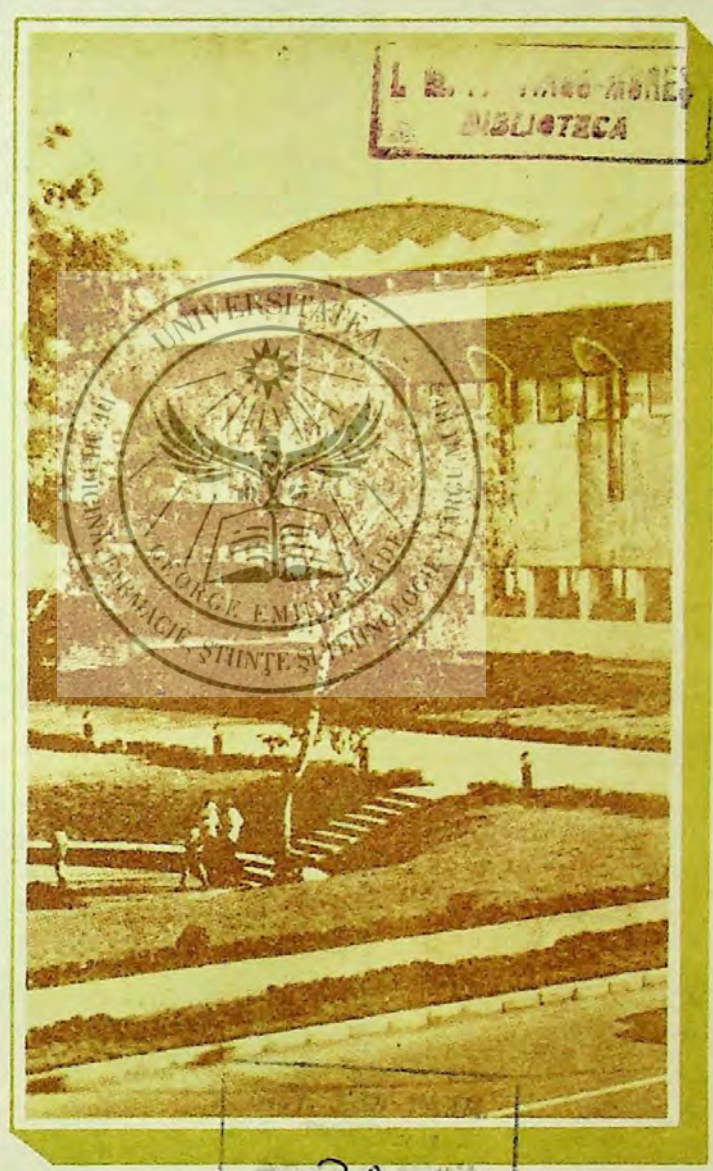

VIII 589

biblioteca

BULETIN TRIMESTRIAL
DE BIBLIOTECONOMIE
EDITAT DE REVISTA
„CÎNTAREA ROMÂNIEI“

1989

biblioteca
biblioteca
biblioteca
biblioteca

biblioteca
biblioteca
biblioteca
biblioteca

biblioteca

biblioteca

Ion Stoica: *Contribuția bibliotecilor, a informării documentare la creșterea eficienței activității economice și sociale* ● p. 1—2

FORMAREA BENEFICIARULUI

Irina Petraș Poantă: *Exigențe etico-profesionale în formarea și în-formarea cititorului* ● p. 3—4

Mariana Despa: *Formativ și informativ în îndrumarea cititorilor elevi* ● p. 4—6

Nicolae Vințanu: *Studiul individual — forma fundamentală de lectură* ● p. 6—7

Cristina Maksutovici: *Așteptări și cerințe ale cititorului student față de bibliotecă, în procesul formării sale* ● p. 7—8

DIALOG PROFESIONAL

Ioana Lupu: *Modernizări organizatorice și funcționale* ● p. 9—10

Bogdan Teodorescu și Dan Matei: *„Proiectul FOLIO”. Subsistemul de circulație* ● p. 11—13

Victor Vișinescu: *Adnotarea bibliografică* ● p. 14—16

Emil Vald: *Fluxul tehnologic al activității de informare și documentare* ● p. 16—17

AGENDA ● 18—23

CONSULTAȚII

Florica Câmpeanu: *Modernizarea și raționalizarea cataloagelor sistematice* ● p. 24

C. Scorpan: *Aspecte ale modernizării catalogului sistematic în domeniul istoriei vechi și arheologiei* ● p. 25—26

Ștefan Andronache: *Întreținerea aparatului audiovizuale din dotarea bibliotecilor.* ● p. 27—28

FIȘIER ● p. 29—30

MERIDIAN BIBLIOGRAFIC

Doina Banciu: *Compatibilitatea sistemelor de informare și documentare* ● p. 30—32

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

● p. 32 — cop. III

Redactor șef:

MIHAI NEGULESCU

Secretar responsabil de redacție:

ION MARINESCU

Redactori:

IOANA LUPU

ANNE-MARIE MIHIȚ

Tiparul executat la Întreprinderea Pctigrafică „13 Decembrie 1918”

„Acum, cînd trecem într-o etapă superioară de dezvoltare a societății noastre socialiste, trebuie să fim conștienți că se impune ca o necesitate obiectivă să ridicăm nivelul general de cunoștințe și îndeosebi să asigurăm înarmarea întregului popor cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general. Numai pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii vom putea realiza o societate superioară din toate punctele de vedere.“

NICOLAE CEAUȘESCU

Contribuția bibliotecilor, a informării documentare la creșterea eficienței activității economice și sociale

Pentru oamenii din biblioteci și chiar pentru cercuri mai largi de cărturari a trece nevoia de lectură din teritoriul senin al aspirației generale umane de elevare spirituală în cîmpurile mai supuse unor determinări concrete ale cotidianului a părut multă vreme o formă de a nu recunoaște culturii noblețea ei suverană și înălțătoare. Aureola cunoașterii părea sortită unei gratuite ascuțiri a spiritului și unei chinuitoare și inutile înțelepciuni. Dar după ce relația dintre a ști și a putea s-a impus lumii cu o evidență incontestabilă și profund productivă, iar progresele educației au chemat un număr mare de oameni spre o creație palpabilă, transgresată direct în calitatea vieții, apelul la autoritatea perenă a bibliotecilor, la colecțiile lor știuțoare s-a dovedit a porni din toate zonele existenței de la proiecția cea mai ezoterică la realitatea cea mai exact definită. Acum nimeni nu mai consideră deplin întemeiată o ipoteză pînă cînd nu trece în revistă construcțiile anterioare (the state of the art) pînă nu-i caută toate deschiderile și interferențele. Studiul, adică sinteza elementelor cunoscute, coroborarea datelor, formularea ipotezelor a devenit componenta indispensabilă a tuturor pașilor înainte în oricare teritoriu al manifestării umane, parte integrantă a muncii, a oricărei munci, și prin aceasta o formă de activitate cu un potențial considerabil în formarea și împlinirea unei personalități.

Societatea a înțeles treptat că bibliotecile pot fi nu doar oglinzile frumoase ale luminilor spiritului, memoria ei neștersă de vreme ci și laboratoare ale

cercetării și descoperirii, instituții legate de dinamica fertilă și constructivă a ideilor.

Ele, bibliotecile, au intrat cu partidă proprie și inconfundabilă în programele de dezvoltare ale tuturor națiunilor, în zestrea identității și orgoliului lor firesc. A avea biblioteci bogate, accesibile, active, moderne, adevocate nevoii de studiu și împlinire, diseminate rațional în teritoriu și aflate într-o interferență rodnică pentru a da universului informațional conturul real și liniștitor, a avea astfel de biblioteci înseamnă a dispune de una din averile care determină progresul națiunii. Dar bibliotecile care răspund acestor cerințe sînt cu o necesitate instituții ale fiecărei epoci și ale permanenței, se structurează și construiesc activități legate de interesele fundamentale ale societății. Dacă obiectivul dezvoltării intensive, al creșterii eficienței activității economice și sociale, prin folosirea deplină a resurselor și competențelor frămîntă și mobilizează întreaga obște, bibliotecile preiau cu tot potențialul și mijloacele lor specifice acest obiectiv, caută modalități de a se integra în mod concret acțiunilor orientate în această direcție. O astfel de căutare înseamnă de fapt cercetare socio-profesională adînc interdisciplinară, pentru că se grefează pe multitudinea de aspecte și conexiuni pe care le cuprinde transferul de informații și documente. Văzută din interiorul procesului, contribuția bibliotecilor, a informării documentare, la creșterea eficienței activității economico-sociale se realizează la nivelul fiecărei componente și al ansamblului biblioteconomic prin opțiuni,

demersuri, instrumente, relații, subordonate atît obiectivelor care decurg din condiția contemporană a acestor structuri cit și celor desprinse din statutul lor de instituții care oglindesc devenirea umană.

A face din colecțiile bibliotecilor instrumente ale eficienței înseamnă a le optimiza evoluția avînd permanent în vedere țelurile colectivității respective. Deși pare o relație elementară, adecvarea colecțiilor reprezintă de fapt cea mai complexă problemă a unei biblioteci din zilele noastre. Factorii de complexitate nu țin doar de proliferarea copleșitoare a publicațiilor și de diversificarea purtătorilor de informații ci și de dificultatea selecției, de judicioasa planificare a resurselor. Structura colecțiilor trebuie să imbine în mod fericit nevoia de informație specializată, actuală, valoroasă, cu cealaltă nevoie de instrumente de referință și de relație. În condițiile sistemelor informatizate de bibliotecă, problema colecțiilor capătă dimensiunile întregului sistem, devenind încă și mai complicată, în ciuda posibilităților mai largi de rezolvare a cerințelor beneficiarilor.

Bibliotecile cu profil enciclopedic, publice, universitare, academice sînt confruntate cu necesitatea dezvoltării proporționale în condițiile unei imperioase nevoi de a porni de la priorități. Ca în orice domeniu, accesul la eficiență nu poate fi decît rezultatul mobilizării tuturor competențelor, al unor integrări dinamice, al considerării colecțiilor de documente ca parte a mijloacelor de care dispune societatea pentru a-și împlini obiectivele imediate și de perspectivă. Dincolo de principii, ceea ce concretizează un demers sau altul trece însă prin zona totdeauna perfectibilă a metodelor. Apropierea de universul meru mai larg al surselor presupune o rețea de selecție, decizie operativă, urmărirea demersului, analiza rezultatului, iar menținerea colecției într-o stare activă este legată atît de judecări de sistem cit și de capacitatea fiecărei biblioteci de a-și privi tezaurul cu un ochi permanent critic, în acord cu dinamica specifică lumii valorilor.

Printre activitățile care concură la realizarea unei participări sociale eficiente a bibliotecilor, informarea documentară are o poziție determinantă. În condițiile implementării tehnicilor moderne, a ști să valorifice bogăția informațională a colecțiilor proprii și a masivelor de documente puse în relație devine, treptat, o competență mai prețuită de beneficiari chiar decît știința de a dezvolta o colecție adecvată obiectivelor urmărite. Cititorii bibliotecilor contemporane sînt în primul rînd căutători de informații. Desigur, formativă și împlinitoare pentru personalitatea umană, dar nimeni nu poate ignora faptul că zona mai limpede conștientizată de cititori a relației cu biblioteca este cea a nevoii de informație. Oamenii zilelor noastre sînt puternic stimulați de finalitatea socială a existenței, trăiesc la cotele epocii lor, au un marcat sentiment al colectivității, se integrează unor proiecte ample, cu multe conexiuni, în care fiecare segment de responsabilitate este determinant pentru realizarea întregului. Într-o astfel de realitate, a căuta soluții noi, a înțelege în adîncime evoluția fenomenelor, a filtra mesajele pe baza cunoașterii istoriei, prezentului și tendințelor unui domeniu, unei discipline, unei idei a devenit o caracteristică a existenței profesionale a tot mai multor oameni. Eficiența activității de informare documentară se leagă de împlinirea acestor nevoi. Dacă prioritatea unei idei și a materializării ei sînt factori de eficiență, atunci viteza, adresa și relevanța informației încorporate fac parte integrantă din valoarea obținută.

În funcție de opțiunea fiecărei biblioteci privind nivelul și concretizările prelucrării informaționale,

opțiune determinată de obiectivele stabilite, locul în sisteme, potențialul colecțiilor și competența celor care participă la prelucrare, activitatea de informare documentară poate fi mai aproape sau mai departe de fazele finale ale muncii creatoare a beneficiarilor dintr-un domeniu sau altul dar este întotdeauna cuprinsă cu partea ei de contribuție, uneori indecubilă, alte ori evidentă, în desfășurarea acestui proces. De aceea, trecînd peste orice alte considerente, calitatea informării documentare realizată de o bibliotecă trebuie judecată pornind de la cîțiva indicatori de referință între care figurează cu necesitate numărul de direcții și teme prioritare acoperite cu informație, cantitatea de informație relevantă oferită beneficiarilor, distanța în timp între apariția documentelor și furnizarea informației. Desigur, informarea documentară realizată prin instrumente de fond care reflectă dinamica generală a fluxurilor de documente și principalele direcții ale conținutului documentelor poate contribui, de asemenea, în mod eficient la desfășurarea activităților economico-sociale, dacă răspunde cerințelor de orientare, operativitate, relevanță și diseminare necesare receptării și distilării ei în aceste activități. Oricare ar fi forma de finalizare, informarea documentară este o activitate de întîmpinare și de integrare care își cunoaște sau își intuiește beneficiarii, are în vedere nivelul și interesele lor.

Abordarea problemelor referitoare la eficiența activității bibliotecilor impune oricărui analist o relație strînsă cu teoria biblioteconomică și cu știința informării. Eficiența în procesele complexe nu se obține intuitiv sau doar printr-o perfecționare obstinată a practicilor cotidiene. Este nevoie de cercetarea fenomenelor, de esențializări și de generalizări, de înțelegerea corelațiilor interne și externe ale ansamblului. Funcțiile și activitățile nu sînt independente de structuri, relații, dotări, metode — și nu în ultimul rînd — de competență.

Opțiunea pentru modernizare, pentru introducerea celor mai noi tehnici de achiziție, prelucrare, stocare și diseminare a documentelor și informațiilor este și aici, ca în orice domeniu de activitate, o condiție hotărîtoare a creșterii eficienței. Transferul de informații trebuie să se realizeze în condiții și cu mijloace competitive cu cele ale structurilor care beneficiază de acest proces, dacă nu chiar în situații privilegiate, dat fiind rolul propulsiv al informației științifice în toate sferile de cunoaștere și acțiune umană. Dacă unul din factorii de bază ai eficienței este viteza de regăsire a informațiilor, nici un sistem tradițional nu poate oferi adrese și combinații într-un timp mai scurt. Dar impactul informatizării bibliotecilor asupra vieții economice și sociale este mult mai puternic și mai adînc.

Oricare ar fi determinările materiale ale eficienței în activitatea bibliotecilor, principala condiție a unor rezultate remarcabile o constituie calitatea specialiștilor antrenați. Însușirea obiectivelor economico-sociale, prin traducerea cerințelor în limbajul și tehnicile informării documentare, organizarea achiziției, prelucrării, stocării și diseminării informației și documentelor, susținerea unui dialog fertil cu beneficiarii, nu pot fi decît rodul unei participări profesionale, politice și cetățenești marcată de competență, clarviziune și dăruire.

Pentru biblioteci, condiția eficienței, înțeleasă ca un proces determinat și exprimat în forme care depășesc simplismul raporturilor cantitative, este intrinsecă dezvoltării și menirii lor contemporane.

Exigențe etico-profesionale în formarea și informarea cititorului

Intr-o conferință pe titlu dat, **Prietenile noastre cărțile**, George Călinescu trecea (în 1945) în revistă profesiunile legate în vreun fel sau altul de carte, propunând și o ierarhie în funcție de poziția lor față în față cu „inima vie a cărții”. Dintr-o asemenea perspectivă, bibliologul/bibliograful apărea ca „specialist folositor care se ocupă cu tehnica păstrării, așezării și găsirii cărților în dulapuri și întocmește liste de cărți apărute, încercând și oarecari /s.n./ descripții tehnice spre a caracteriza edițiile. Prin natura lucrurilor, bibliologul nu vede în cărți decît titlul și cotoarele, știința lui e o **cotologie**.” Definiția are, fără îndoială, o intenție critică, ironia nefiindu-i nici ea străină. Se cuvine, însă, să-i recunoaștem, în temeiul a măcar două realități greu de ignorat, actualitatea. Pe de-o parte, „cotologia” persistă, flancată de prejudecăți, inerții și comoditate în multe biblioteci publice; pe de altă parte, dacă ea era pînă mai ieri ignorabilă fără urmări dramatice, astăzi se constituie drept carență intolerabilă, drept piedică gravă în calea progresului. Metodele tradiționale de prelucrare a informației și-au dovedit, în era informației, inoperativitatea. Bibliotecarul ca „**informator**” este chemat să-și revizuiască în profunzime statutul profesional. A sosit vremea de a „stăpîni cartea intelectualmente” (Tudor Vianu). Pentru a preveni o „explozie a ignoranței” (Mircea Malița) chiar mai puternică decît cea a informației, nu mai este suficientă cunoașterea exactă și oricît de rapidă a „adresei” unei cărți sau a alteia în dulapurile bibliotecii. Cititorul are nevoie de rezumat, de cuprins, de **bibliografie**, în ultimă instanță. A redacta bibliografiile, credea Gr. C. Moisil, e un semn de înaltă civilizație. Și vom înțelege aici prin „bibliografie”, în sensul foarte larg al cuvîntului, întregul **aparatură** elaborat de bibliotecar în jurul unei cărți în scopul de a-i epuiza și, deci, exploata informația. Un bibliotecar care doar păzește și aranjează cărțile în rafturi se marginalizează cu

bună știință, ba, mai mult, se auto-exclude dintr-o societate în care „viața și cartea sînt, în esență, unul și același lucru. Nu poți trăi fără a citi.” (același George Călinescu). Specialist în informație, informator, dispecer al informației, bibliotecarul nu mai poate răspunde cerințelor profesiei sale fără o serioasă, atentă pregătire prealabilă. Rolul său de formare și informare a cititorului este departe de a fi axiomatic. Avalanșa informațională se cere ordonată prin acțiunea autoritară a unei instanțe critice. Se ivește tot mai des situația în care bibliotecarul intervine ca și cînd ar avea această autoritate prin simpla investitură a profesiei sale tradiționale. Creдем că astăzi, mai mult ca oricînd, se impune ca problema prioritară în formarea bibliotecarului, pentru ca acesta la rîndul său să poată informa. Enunțul de mai sus nu se pretinde nou. Publicații de specialitate, cîndu-se perfecționare și-au luat și pînă acum în sarcină pregătirea bibliotecarului pentru o cit mai competentă îndeplinire a sarcinilor. Numai că, la o mai cuprinzătoare analiză a tendințelor lumii contemporane, bibliotecarul se vede silit să se recunoască în impas. Absolvent, de cele mai multe ori, al unei facultăți cu profil umanist, el dispune de cunoștințe sumare și incomplete asupra unor domenii ale cunoașterii în plină expansiune astăzi. Fără un **efort de preinformare**, el se va găsi în imposibilitatea de a răspunde nevoilor de informație ale specialiștilor dintr-un domeniu tehnic, să zicem. Acest efort se poate materializa în două direcții principale, strîns corelate. O bibliotecă publică va trebui să-și constituie și să-și perfecționeze un sistem de cataloage bibliografice cît mai diversificat, în funcție de cererile inventariate deja printr-o anchetă specială. Bibliotecarul va cunoaște așadar tabloul exact al priorităților tehnico-științifice din raza teritorială pe care o deserveste. Va putea să prevadă întrebările și să pregătească din timp răspunsuri satisfăcătoare. N-o va putea face, însă, fără asistența unui

specialist. Bibliotecile publice sînt obligate să-și asigure colaborarea unui cerc de specialiști din diverse domenii, care să îndrume, să corecteze, să aducă la zi sistemul mijloacelor de informare. (Chiar dacă „aducerea la zi” este, pentru majoritatea bibliotecilor noastre, un ideal de neatins.) Prin urmare, bibliotecarul încetează a fi, dacă a fost vreodată, cu adevărat, instanța critică atotștiutoare și infailibilă care poate dirija lectura. El este mai degrabă dispecerul, cel care incită și coroborează factorii implicați în informare — în ambele sensuri, a da și a primi — pentru stabilirea, de comun acord, a căilor optime de urmat atît într-un viitor apropiat cît și în perspectivă. Biblioteca, „loc de vie animație, în care lectura să capete adevăratul său caracter, de participare activă la viața intelectuală a unei comunități” (Robert Escarpit), este o **răscruce** în care interese complexe se confruntă înspre valorificarea unui tezaur imens de cunoștințe. Bibliotecarul trebuie să se considere el însuși, în primul rînd, parte interesată în realizarea unei lecturi cît mai obligată intelectual, și abia pe urmă își poate asuma sarcini de coordonare și îndrumare a lecturii. Insistăm asupra acestui aspect fiindcă am remarcat, nu o dată, felul în care competența bibliotecarului de a îndruma și forma cititorul este înțeleasă ca axiomatică. Opinie de o valabilitate îndoieală. Pentru a atinge eficiența maximă, activitatea bibliotecarului trebuie pusă permanent sub semnul întrebării. În sensul luptei cu inerția, cu prejudecățile, cu rutina. Domeniul informației și, deci, al cunoașterii este unul în continuă, uneori rebelă, expansiune. Instrumentarul bibliotecarului nu e niciodată definitiv, ci în continuă perfecționare, adaptare. Starea de alertă, de tensiune benefică e cea mai potrivită unei biblioteci care a înțeles că rostul ei de depozit este complet depășit și inactual. Trebuie să se vorbească tot mai mult despre **viața bibliotecii**, nu despre **fondul** ei. Lectura să depășească stadiul virtualității. Cu atît mai mult cu cît astăzi se accentuează rolul bibliotecii de loc unde omul merge pentru a se instrui, nu pentru a se distra. „Distracția” este rezolvată prin intermediul mass-media. Desigur, a trecut pentru totdeauna vremea vieții la umbră, „umbratilis vita”, vremea singurătății leneșe, voluptoase în compania unei cărți. Secolul grăbit își lasă amprenta pretutindeni. Pentru a fi competitiv, omul are nevoie de o informare pe cît cu puțință completă, dar, mai cu seamă, **rapidă**. Dacă biblioteca realizează la modul cel mai

responsabil rolul ei în societatea contemporană, ea devine un loc logic al cunoașterii, un labirint benefic, generos, în care omul nu se pierde, ci se câștigă; o enciclopedie vie, un punct strategic venind în întâmpinarea nevoii de cultură a maselor.

Chiar în absența calculatorului, biblioteca se cuvine organizată și re-organizată în sensul valorificării optime a cunoștințelor depozitate. Serviciile de evidență și completare a fondului precum și cele de informare bibliografică sînt obligate să-și diversifice activitatea, să-și lărgescă atribuțiile, să imprime un caracter științific întregii munci bibliotecare. Eficacitatea serviciilor de relații cu publicul depinde în modul cel mai direct de rigurozitatea științifică, de deschiderea cu care sînt concepute, la modul intelectual, programul de muncă al celorlalte servicii, pregătitoare. Tot așa cum, asemeni unui profesor, bibliotecarului se cuvine să i se asigure un timp de pregătire individuală, de informare pentru informare. Profesiune dintre cele mai complexe, dacă este îndeplinită la nivelul cerințelor epocii, profesiunea de bibliotecar presupune efortul zilnic, neîntrerupt, de perfecționare. Vom stăruii cu altă ocazie asupra citorva direcții concrete de urmat de către o bibliotecă publică obișnuită în vederea acoperirii condiției sale de informator. Vom mai adăuga aici însă câteva cuvinte despre un alt aspect al relației bibliotecar/cititor.

Se vorbește despre datoria bibliotecii de a răspunde orizontului de așteptare al publicului, de a veni în întâmpinarea cererilor sale de lectură. Nu trebuie pierdut din vedere un lucru, mai rar subliniat, și anume acela că „așteptările” publicului pot fi și provocatoare ale noului, dar și anihilozante. Ne gândim la atitudinea pasivă a bibliotecarului față în față cu calitatea cererii, mai ales cînd e vorba despre copii și tineri. Se întîmplă să fie achiziționat un autor sau altul, de valoare cel puțin mediocră, din considerente deloc educative și responsabile — fiindcă „se cere”, „se citește”. Achiziții disproportionat de mari în raport cu cea a unei cărți de valoare, dar mai puțin căutată. Fără îndoială, lectura este un act de alegere dar, cînd e vorba de publicul tînăr, această alegere trebuie orientată, trebuie să i se confere un sens. Astăzi nu mai poate fi valabilă opinia după care din orice carte se învață ceva, în cel mai rău dintre cazuri „cum nu trebuie să se scrie o carte”. O atitudine ca cea de mai sus a bibliotecarului se

numește comoditate, iresponsabilitate chiar. Reacția vizavi de o carte este strict individuală și depinde de factori psihologici, psihosociologici, economici, sociali etc. Dar asta nu înseamnă că nu se poate interveni discret, cu diplomație, pentru a se cultiva nivelul reacției. Cititorul copil nu trebuie lăsat să citească tot ce-i cade în mină, fără „cicerone”. Gustul său are puține șanse să se șlefuiască, dacă se va împotmoli în cărți proaste. Minte se exersează în contactul cu cărțile mari. Dacă i se vor pune la îndemînă micului cititor cărți bune în exclusivitate, el va avea în continuare libertatea, absolut necesară, de a alege, dar alegerea sa se va produce într-un teritoriu de o calitate garantată. El va dobîndi acea „stare de veghe” (I. A. Richards) pe care numai cărțile mari o pot asigura și va putea merge singur mai departe. Vorbind de cărți mari, de cărți bune am avut în vedere literatura beletristică în primul rînd. Bibliotecarul va putea face pre-selecția întemeindu-se pe cartea lumii cea care în eforturi succesive de selecție și evaluare și-a stabilit vîrfurile. Dicționare, enciclopedii, istorii ale literaturii, cărți panoramice, precum cea de cîuind elaborată de Laurențiu Ulici, Nobel contra Nobel (care stîinge laolaltă 300 de nume de scriitori de certă valoare) îi stau la îndemînă. Presa literară îi va ajuta să depășească și pericolul de a staționa în trecut, ne-receptiv la valorile în plină afirmare. Bibliografiile școlare păcătuiesc adesea de această anihilozare. Generații după generații de elevi sînt trimise să-și caute modele de interpretare ale textului literar în mereu aceleași cărți. O mai strînsă colaborare a școlii cu biblioteca ar putea îndrepta această stare de lucruri. Despre relația bibliotecar/cititor — copil sînt foarte multe de spus. Ne-am propus s-o facem cu alt prilej, dată fiind însemnătatea ei. Fiecare altă bibliotecă are cititorii pe care și i-a format. Totul începe în secția de copii, orice problemă a celorlalte secții își are rădăcinile aici. Poate, în fruntea indicilor care decid clasificarea și ierarhizarea bibliotecilor ar trebui să fie pusă calitatea cititorilor și nu numărul acestora. Aici mai mult ca oriunde, cantitatea urmează calității, și nu invers. Iar calitatea cititorului, a lecturii depinde de modul în care bibliotecarul a înțeles că datoria sa primordială este aceea a informării pentru informare.

Irina PETRAȘ POANTA

FORMAREA

Formativ în cititorilor

„Să slujești în aceste temple ale cărții și ale tuturor semnelor în care se așează ideea, să fii de veghe gîndului și simțirii de azi, de totdeauna, pentru ca ele să curgă spre mine, stînd mărturie și îndemn, pavază și pildă celor care vin, înseamnă să treci cu averi înțregi de înțelegere și de dăruire dincolo de tărîmurile știute ale altor îndeletniciri.” Tulburătoare ideea exprimată cîndva de către dr. Ion Stoica într-unul din articolele sale din buletinul Biblioteca. Seamănă cu un jurămint de credință, pe care cei de azi, slujitorii ai bibliotecii, îl facem generațiilor care vin, tinerei generații, mereu prezente în atenția noastră ca un argument pentru ziua de azi, ca o speranță pentru ziua de mîine, legată cu invizibile fire în activitatea noastră de acțiunile verbelor „a forma” și „a informa”.

Informăm și formăm prin actul lecturii avînd în atenția noastră de această dată în mod special acea categorie socio-profesională denumită de noi „cititorii elevi de liceu”.

Desigur că educația și pregătirea culturală a acestei categorii este asigurată de către o multitudine de factori instituționali, printr-o varietate de forme. Acumularea însă a unor cunoștințe de cultură generală de bază, care să ofere premisele articulării unor cunoștințe ulterioare într-un sistem, nu se poate realiza decît parcurgînd o etapă de instruire sistematică, iar forma cea mai eficientă social, din acest punct de vedere, este instruirea școlară.

Fără a absolutiza nici o formă, nici un instrument de acțiune, factorii implicați în instruirea și educarea tînărului de pe băncile școlii trebuie să acorde lecturii, ca modalitate, și bibliotecii, ca instituție, creditul și locul cuvenit.

și informativ îndrumarea elevi

Conștienți pe deplin de importanța acțiunilor noastre și de influența lor benefică, ne-am concentrat atenția asupra facilitării accesului elevilor din liceele existente în Piatra Neamț spre acele publicații pe care Biblioteca județeană le posedă și care ating scopuri formative și informative. Practica muncii în bibliotecă ne-a demonstrat că cititorii elevi admit să fie conduși spre carte și nu resping modalitatea parcurgerii acestui drum decât atunci și acolo unde se strecoară formalismul, incompetența și chiar indiferența.

Colaborarea cu bibliotecile școlare, o colaborare de succes, realizată la început prin intermediul Inspectoratului școlar și apoi direct, ne-a sugerat modalitatea prin care cititorii elevi pot ajunge la biblioteca județeană. Ea ne-a permis să concepem această acțiune nu „alături de” sau „paralel cu”, ci într-o viziune integratoare, convergentă cu acțiunile celorlalți factori educativi din școală. În atenție ne-au stat elevii claselor a IX-a din liceele din Piatra Neamț.

Realizate prin intermediul Sălii de lectură, aceste întâlniri — desfășurate sub genericul „Biblioteca de la A la Z”, cărui i se subsumează un întreg program informativ-formativ — au fost fixate în perioada de practică a elevilor, ținând o evidență strictă și au fost precedate de un întreg program care a avut în vedere o serie de puncte pregătitoare printre care s-au numărat:

— cunoașterea profilului și structurii liceului;

— cunoașterea posibilităților de informare pe care biblioteca liceului respectiv le oferă cititorilor săi;

— racordarea și corelarea informării și documentării existente în Biblioteca județeană la cerințele reale ale profesorilor și elevilor din liceul respectiv;

— asigurarea necesarului de publicații în consens cu programa școlară, cu oferta editorială și pe baza cunoașterii cerințelor elevilor chestionați în acest sens.

„Analfabetul de mine nu va fi cel care nu știe să citească ci cel care nu a învățat să învețe” spune Alvin Toffler în „Șocol viitorului”.

Este firesc așadar ca școala, în strinsă colaborare cu biblioteca, să-l ajute pe elev să învețe, să-l ajute să-și însușească un minim de deprinderi ale tehnicii intelectuale, să-i asigure posibilitatea de a-și însuși prin muncă personală o bună parte din cunoștințe, folosindu-se atât de multiplele forme și tehnici ale autodaxiei, cât și de mulțimea surselor de informații pe care sala de lectură le posedă.

La un prim contact cu instituția noastră, elevii fac cunoștință cu fondul de carte, cu instrumentele de informare, cu serviciile pe care biblioteca le pune la dispoziția cititorilor săi. Într-o etapă ulterioară urmînd a cunoaște care este circuitul informației, în bibliotecă, categoriile și sursele de informare și utilizarea lor, cum se alcătuiesc catalogele de bibliotecă și cum se folosesc, care sînt metodele moderne de indexare a publicațiilor și cum se organizează o lectură eficientă, tehnica notitelor și a întocmirii unei bibliografii.

Toate aceste teme esalonate în timp și prezentate de către specialiștii bibliotecii într-un mod accesibil nu fac altceva, decît să le deschidă elevilor calea spre informație.

Se știe că o carte este citită în funcție de pregătirea pe care o ai pentru receptarea și, de așteptarea pe care o ai în raport cu ea. Bibliotecarul este unul din factorii esențiali în crearea acestor așteptări. Ce creăm și cum creăm este în funcție și de condițiile obiective pe care le oferă biblioteca. Spațiul expozițional al sălii de lectură ne ajută să punem în evidență lucrările din domeniile de interes pentru elevi și aceasta în funcție și de profilul liceului.

Din primele discuții pe care le avem cu elevii constatăm că ei manifestă interes față de ceea ce se întîmplă în jurul lor, în țară și în lume. Acest interes ne-am propus noi să-l menținem și să-l stimulăm și, în acest sens, ceea ce a caracterizat activitatea noastră a fost punerea în prim-plan a acestor lucrări ce au menirea să educe tînăra generație în spiritul înaltului patriotism și al dragostei față de partid, față de iubitul nostru conducător, tovarășul Nicolae

Ceaușescu. În felul acesta milităm și noi, alături de ceilalți educatori, ca tineretui să cunoască încă de pe băncile școlii, să studieze și să aprofundeze tezele, ideile și orientările cuprinse în documentele Partidului Comunist Român, în operele de o inestimabilă valoare ale secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Prezența la aceste întâlniri cu elevii a unor activiști de partid și de stat, activiști U.T.C., lectori ai Cabinetului județean pentru activitatea ideologică și politico-educativă, activiști din domeniul propagandei sporesc interesul elevilor pentru lucrările în discuție. Prezentarea fișierului bibliografic intitulat „Tineret, aspirații, perspective”, care încorporează informații pe această temă cuprinse în publicațiile periodice, răspunde aceluiași interes pe care tinerii îl manifestă pentru cei de-o vîrstă cu ei din țară și din întreaga lume.

Dialogul simplu și firesc dintre tineri și specialiști din domeniul economiei a pus în evidență mai bine lucrări cu acest profil, stimulînd astfel formarea gândirii economice a cititorilor elevi, cultivarea respectului față de avuția națională, cunoașterea și înțelegerea politicii economice a partidului și statului nostru, a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii și autogestunii muncitorești.

Întîlnirile elevilor claselor a IX-a cu biblioteca au fost tot atîtea fericite prilejuri de inițiere prin intermediul cărții, discului, benzii magnetice, diapozitivelor în domeniile artei, de a-i familiariza cu alți purtători de informații din colectivele noastre.

Fără pretenția de a fi abordat aceste subiecte în mod exhaustiv sau cu maximum de competență, ne-am străduit ca sub semnul îndemnului horațian „Miscere utile cum dulci” să facem din aceste întâlniri incitante prilejuri de a trezi interesul tinerilor pentru un domeniu sau altul de cunoaștere.

Rezultatul familiarizării elevilor cu aspectele muncii intelectuale în bibliotecă s-a concretizat în ușurința cu care aceștia se descurcă apoi în depistarea acelor lucrări din colecții care vin în sprijinul pregătirii lor pentru școală. Pe această linie, catalogul de critică și istorie literară pe care l-am realizat în anii din urmă dezvăluie, pe subiectele propuse și

prin modalitățile specifice sistemului de indexare coordonată, conținutul lucrărilor din aceste domenii deținute de bibliotecă, subiecte extrase din programa de studiu a obiectului „limba și literatura română” pentru liceu. Fișierul oferă informații de tip personalia sau tematică, completând informațiile asigurate de celelalte cataloage ale bibliotecii. Semnalind și punind în evidență unele lucrări de bază din domeniul istoriei și criticii literare ce nu pot fi depistate prin celelalte cataloage, furnizând unele informații de ultimă oră din perioade, fișierul reprezintă un instrument de lucru extrem de util pentru pregătirea elevilor la limba și literatura română. Elevii de la clasele de filologie ale Liceului „Calistrat Hogaș” care fac practică în biblioteca noastră au fost antrenați ei înșiși în completarea cu informații a acestui catalog.

Pe lista lucrărilor cel mai mult consultate de către elevi la sala de lectură se înscriu la loc de frunte mapele bibliografice intitulate „Ghidul candidatului pentru treapta I, pentru treapta a II-a și pentru admiterea în învățământul superior”.

Sesiunile de referate și comunicări organizate în școli și la care elevii sînt obligați să participe ne dau prilejul unei permanente colaborări cu bibliotecile școlare. Este unul din momentele cele mai potrivite pentru noi și pentru ei de verificare a gradului în care eforturile noastre conjugate și-au atins scopul de a afla dacă, extinzînd aria informațională, n-am făcut-o în detrimentul laturii formative, dacă recenziile, prezentările de cărți, expozițiile au avut într-adevăr valoarea recomandativă pe care am dorit să le-o conferim, dacă întîlnirile cu arta au atins vreo coordă a sensibilității artistice a copilului.

Cu fiecare elev ce trece pragul bibliotecii ne întrebăm dacă am reușit să facem ceva pentru a ajunge la acea autoconducere despre care vorbea Spencer: „Amințiți-vă că scopul meseriei dumnea-voastră trebuie să fie crearea unei ființe care se va conduce, nu crearea unei ființe conduse de alții”.

Mariana DESPA
Biblioteca Județeană Neamț

FORMAREA BENEFICIARULUI

Studiul individual — formă fundamentală de lectură

Omul de azi este tot mai mult solicitat să parcurgă o zonă de transformări intense. Cunoștințele, atitudinile, deprinderile, experiențele dobîndite trec prin modificări esențiale datorită schimbărilor majore din conținutul muncii și al vieții produse prin dezvoltarea științei și tehnicii, a activităților sociale din ce în ce mai complexe. Instituirea unei relații tot mai productive între om și propria muncă, între om și epocă implică eforturi temerare de autodepășire unde lectura, pregătirea continuă, educația permanentă sînt factori de primă importanță.

Spunem lectura, deoarece atît noile cunoștințe, cît și modificările din sistemul de valori, atitudini sau experiențe se exprimă cel mai adesea prin lucrări, prin cărți, prin opere care prezintă amplu atît conținutul noulor schimbări, cît și modalitățile, căile de asimilare și practicarea a acestora. Pentru această asimilare însă este necesară lectura care pe bună dreptate este numită tot mai mult — un act fundamental de cultură.

Lectura se realizează însă în forme și conținuturi diferite, în funcție de obiectivele propuse sau sarcinile care o solicită, dar și de nivelul de instruire și educare în acest domeniu. Chiar limbașul cotidian exprimă o astfel de stare prin expresiile plastice „lectură în diagonală”, „frunzărirea” unei cărți etc. Deși pare lipsită de importanță la prima vedere, întrebarea „cum să se desfășoare o lectură pentru a fi productivă sau eficientă în cel mai înalt grad?” nu poate căpăta un răspuns destul de ușor deoarece sînt necesare unele precizări atît pe linia conținutului cît și a condițiilor și formelor acesteia. Am menționa aici că tot mai mult se vorbește de ergonomia lecturii, după cum pe linia formelor de studiu individual, desore modalitatea cea mai productivă de lectură.

Conceptul de studiu are o poli-semie care poate stîrni controverse. Dar aceasta nu înseamnă că nu sînt și stări sau accepțiuni unanim recunoscute. Între acestea, cea mai importantă este, poate, accepțiunea studiului ca cercetare, investigare

în care se asimilează totodată conținutul unei cărți, al unei lucrări. Uneori se adaugă și expresia — individual — tocmai pentru a se arăta că această cercetare se face prin efort propriu, uneori dificil, ceea ce presupune o încordare maximă a forțelor.

În conținutul său, orice lectură se pare că parcurge mai multe momente interne, să le spunem — receptare, analiză, sinteză, generalizare, aplicare și apreciere sau evaluare — toate acestea pentru a descifra corect mesajul, plecînd de la sesizarea problematicei, căilor de rezolvare sau manifestările cuprinse și soluțiile aduse. La rîndul ei, fiecare secvență cuprinde numeroși pași ce se cer parcursi pentru a reconstrui în gîndirea și simțirea noastră conținutul informațional, atitudinal sau transformator pe care-l cuprinde o carte sau alta.

Dacă așa stau lucrurile — convingerea noastră aceasta este —, atunci lectura nu poate fi doar ceva facil, o îndeletnicire minoră, ci o activitate serioasă prin care devenim tot mai mult existențe active, conștiente și responsabile de menirea noastră de oameni.

Forma lecturii, cum mai spun-eam, ține, în bună măsură, de sarcinile, conținutul, împrejurările și setul de așteptări pe care le avem în raport cu o carte. De aceea, studiul individual poate fi descris mai realist doar plecînd de la aceste determinări. Astfel, obiectivele oricărei studii făcute asupra unei cărți cuprind atît însușirea limbajului acelei lucrări: haina materială a gîndirii, a metodei și instrumentelor de lucru utilizate și, desigur, asimilarea conținutului propriu-zis al cărții, din perspectiva acțiunii practice, transformatoare. Aceasta deoarece finalitatea oricărei lecturi și a studiului individual mai ales este, se pare, tocmai — a putea face într-un mod nou, mai amplu, mai complex și eficient — propria muncă, propria activitate la care sîntem solicitați cotidian.

Pentru realizarea acestor obiective, studiul individual are nevoie de anumite condiții care să ajute

asimilarea și operaționalizarea mesajului, a conținutului paginilor studiate. Între aceste condiții, menționăm atât cele privind nivelul dezvoltării personalității cititorului (gradul de instruire, calitățile percepției, memoriei și gândirii etc.) cât și cele de mediu fizic și social. Evident că un grad scăzut de confort, un climat disturbator nu sînt de natură să favorizeze studiul.

Tot aici am menționa că studiul individual, presupunînd lucru, activitate proprie, implică mijloacele clasice — creionul și hîrtia —, iar nu condiții tehnice avansate, microprocesorul de cuvinte. Lectura însăși prin studiul individual presupune un permanent proces de asimilare, înțelegere și recreare pentru sine a corpusului de idei, sentimente, atitudini, valori sau modele de acțiune cuprinse într-o lucrare sau alta. Ca atare, este necesar permanent un mijloc de exteriorizare a structurii logice a discursului pentru a putea fi înțeles și asimilarea pașilor pe care-i parcurge acest discurs în cursul lui.

Acesta pare a fi și avantajul esențial al studiului individual — cercetarea unei lucrări pentru a-i descoperi structura logică și întreaga gamă de articulații care toate la un loc alcătuiesc mesajul, conținutul ideatic, de valori și practic al acesteia. Orice carte se pare că are ca punct de plecare o aserțiune (o ipoteză, o axiomă etc.) o propoziție fundamentală pe care o dezvoltă pe parcursul desfășurării acțiunii, în cazul literaturii beletristice sau al demonstrației, în cazul cărții științifice. Într-un fel sau altul, și celelalte genuri de literatură se pare că utilizează aceste procedee.

Descoperirea structurii logice a cărții pe care o studiem este o operație dificilă și cercetării de prestigiu relevă că destul de mulți cititori numai după o experiență relativ îndelungată sînt capabili de a efectua în mod complex o astfel de operație de maximă importanță. Aici poate s-ar cuveni să arătăm că școala face încă puțin în acest domeniu — a-i învăța pe oameni să poată studia continuu și eficient.

Un mijloc aflat cel mai la îndemînă în studiul individual este conspectul. Avem numeroase exemple despre modul cum au studiat și si-au redactat conspectele mari gînditori cum au fost Einstein, Marx, Lenin, Eminescu etc. Ceea ce se poate observa de la început este permanența principiului „Nici o idee fără fapte, nici o faptă fără o idee”, în sensul că amănuntele, detaliile servesc la ceea ce este esențial, necesar și general în ele,

iar acestea se exprimă prin amănunte. De aici pericolul ca în studiul individual, în redactarea conspectelor să ne pierdem în amănunte sau dimpotrivă să reținem numai generalul abstract, golit de conținutul viu al faptelor, al amănuntelor.

Fiind vorba de o multitudine de informații, orice carte conține un răspuns la cele cinci celebre întrebări privind o informație: Cine?, Ce? Cînd? Unde? și Cum? Desigur, creierul nostru, această teribilă „mașinărie” bio-psiho-socio-informațională operează cu miliarde de întrebări și răspunsuri, de corelații și implicații, de avansări și întoarceri pentru a soluționa, a crea conținuturi adecvate acestor întrebări. În afară de aceasta, lectura și implicit studiul individual, fiind prin excelență un dialog, o confruntare, presupune aprobări și respingeri ale unor puncte de vedere, aprecieri asupra unor atitudini, acțiuni sau moduri de a fi. Toate acestea se cer a fi prezente în ceea ce se cheamă conspect. De aici, necesitatea ca notițele, sublinierile făcute în pagină să aibă un spațiu pentru adnotări, pentru reflecțiile proprii, pentru că de fapt acest studiu înseamnă să reflectie, la adîncimea unor puncte de vedere, la dezvoltarea propriului nostru univers cultural.

— În acest sens, decodificarea mesajului cuprins într-o carte presupune analiza conținutului pe baza și cu ajutorul structurii logice, reconstruirea acestui conținut pentru noi și apoi efortul de aplicare a in-

formațiilor, atitudinilor și elementelor transformatoare ce au fost desprinse. Așa se face că deși structura logică a unei lucrări este aceeași pentru noi toți, conținutul reconstruit pentru noi diferă uneori sensibil de la un cititor la altul, în funcție de nivelul de instruire, de motivațiile și trebuințele lecturii, de obiectivele propuse etc. De aici și dificultatea de a stabili o metodologie unanim acceptată a studiului individual, fiecare element ce ține de un cititor sau altul avînd valoarea lui în receptarea și operaționalizarea conținutului.

Dificultatea studiului individual vine și din faptul că el presupune o imagine de ansamblu asupra lucrării pentru a înțelege mai bine părțile, o simbioză între sincronia și diacronia faptelor sau demonstrațiilor. Urmarea necesară este revenirea asupra textului citit sau relecturarea integrală, știut fiind că sînt lucrări care abia la a doua sau a treia lectură pot fi înțelese, analizate și asimilate mai profund.

Ținînd seama de toate acestea, nu se poate să nu apreciem studiul individual ca o activitate intelectuală și culturală dificilă dar deosebit de rodnică în formarea noastră ca oameni activi ai timpului nostru. Și mai este încă ceva — în funcție de ce și cît studiază oamenii unei societăți, avem se pare și nivelul productivității, creativității și eficienței muncii lor, nivelul lor elevat de existență culturală de azi și de mine.

dr. Nicolae VINȚANU

Așteptări și cerințe ale cititorului student față de bibliotecă, în procesul formării sale

Caracterul și eficiența învățămîntului universitar se măsoară și prin importanța acordată bibliotecii — lăcașul ce favorizează cele mai rodnice mișcări ale gîndului. Astfel, cea mai importantă rațiune de a fi a unei biblioteci universitare este, cred, aceea de a crea deprinderi de informare, specializată și cu caracter general, de a da știința de a se orienta în colecții prin stăpînirea tehnicilor de lucru cu diferitele instrumente de informare — de la cataloage la bibliografii —, de a pune la dispoziția beneficiarilor săi, în permanență, cele mai noi publicații românești

și străine de profil, în vederea menținerii în actualitate a informației și documentării, a cunoștințelor dobîndite la curs.

Pentru studentul venit din diferite zone ale țării, curios și dornic de a pătrunde cît mai repede în tainele studiului de tip superior, universitar, contactul cu biblioteca — cu biblioteca specializată, mai bogat dotată și organizată în consens cu cerințele învățămîntului superior, după alte „legi” decît cea publică sau școlară — este determinant, ea facilitîndu-i intrarea într-o lume spirituală nouă, complexă, învățîndu-l să aprofundeze

conținutul prelegerilor cu informări suplimentare, într-un cadru disciplinat, organizat, de respect față de această instituție. Vocația ei informațională ne desăvârșește instruirea, ne modernizează gândirea noastră, a studenților, ne îmbogățește motivația studiului și mai ales ne dezvoltă personalitatea, deoarece lectura este mai întâi de toate un act de decizie. După cum spune marele savant Nicolae Iorga, în cărțile pe care le alege cineva se vede icoana sufletului său.

Biblioteca ne menține într-o atmosferă de lucru, fiind unul din factorii care contribuie la integrarea noastră în profesiunea aleasă și în societate, participând într-o atît de mare măsură la sistemul de pregătire, încît devine pentru noi un factor indispensabil și în pregătirea ulterioară, de perfecționare a specializării. De aceea, pășim în bibliotecă, în sala de studiu, ca într-un templu al culturii, în care sînt concentrate tezaurale creației umane, un loc în care să-ți aduni gândurile într-un dialog productiv și creativ cu cartea și reînvîindu-te cu cărțile, să te regăsești în propria-ți comuniune spirituală. Acest spațiu trebuie să ne încinte ochiul printr-o lumină caldă, primitoare, printr-o plăcută — și de bună seamă funcțională — amenajare, printr-un climat, la propriu, propice studiului, iar bibliotecarul pe care l-am dori adevărat pedagog, să ne îndrume și să ne răspundă cu blîndete și răbdare, în ciuda ambiguității (uneori) a întrebărilor noastre și a nepriceperii de a folosi toate instrumentele de informare.

Pentru noi, studenții unei secții de limbi străine, ca cea pe care o frecventez, obligați să studiem limba și literatura altor țări, se impun cunoștințe suplimentare de istorie, geografie, de cunoaștere a specificului național și cultural al țării respective, evoluția gândirii și mai ales starea de spirit a contemporanilor, gradul lor de civilizație, de informație, de cunoaștere a tipăriturilor apărute în profilul lingvistic, al criticii literare și al valorificării mostenirii culturale. Dacă în privința limbii și literaturii române putem beneficia și de alte biblioteci, în cel al limbilor străine, de bază rămîne biblioteca de facultate, singura în măsură a ne oferi publicațiile recomandate în bibliografiile obligatorii și facultative, la cursuri și seminarii.

În condițiile dezvoltării societății de azi, ale desfășurării revoluției tehnico-stiințifice și ale interferențelor culturale internaționale, ale relațiilor economice și politice din-

tre state, cunoașterea limbilor străine, mai ales a celor de largă circulație, devine o necesitate socială. Stăpinirea cit mai perfectă, în terminologia actuală, a unei limbi străine, presupune o informare profundă atît în domeniul lucrărilor de specialitate, cit și al publicațiilor de cultură și informare generală.

În aceste condiții, principala noastră preocupare este audierea cursurilor, vîzînd în cadrele didactice mentorii noștri în profesiunea aleasă, cei care ne învață cum să studiem, ce să studiem și mai ales aducînd în circuitul științific și al predării cele mai noi cuceriri ale domeniului. Pentru toate acestea, la rîndul lor, cadrele didactice apelează la ajutorul bibliotecii de specialitate, ce concură la buna desfășurare a procesului de învățămînt. În faza următoare, venim noi, studenții, la bibliotecă pentru a solicita lucrările de care avem nevoie, apelînd la experiența și competența profesională a bibliotecarului pentru îndrumări și, eventual, completarea bibliografiei cu recomandări suplimentare, referitoare la noutățile intrate în colecțiile bibliotecii. Poate că în acest sens, cel puțin pentru noi cei de la „limbi străine”, ar fi deosebit de utilă invitarea noastră la expozițiile de carte străină deschise la Biblioteca Centrală Universitară sau în alte locuri, pentru a lua cunoștință direct de apariția unor lucrări.

Din bogăția de publicații și informații pe care ni le oferă biblioteca, putem dobîndi o instrucție adecvată și temeinică printr-o cit mai bună capacitate de selecție, dar și selectivitatea trebuie însușită încă din primul an de facultate și apoi cultivată sistematic pe parcurs. Este adevărat că la începutul anului I sîntem chemați la „zilele bibliotecii”, dar atunci abia intrăm în contact cu realitățile învățămîntului superior, încît ne este greu să ne familiarizăm așa de repede și cu problemele studiului într-o bibliotecă universitară. De aceea poate ar fi mai bine ca aceste manifestări ca și perioada de practică și cursurile de inițiere în problemele bibliotecii să fie efectuate — oricum, reuate — la începutul semestrului II, după ce am reușit să ne acomodăm cu atmosfera universitară, cu noii colegi, cu cadrele didactice și biblioteca, fiindu-ne atunci mai ușor să ne deprindem cu investigarea în mod independent a instrumentelor de identificare a informațiilor. De asemenea, ne-ar fi mai folositoare exemplificările mai detaliate, pe viu, în bibliotecă.

Pe parcursul familiarizării noastre cu tehnicile de lucru în bibliotecă,

și nevoile noastre de informare devin mai pretențioase și simțim nevoia unor instrumente de informare mai de largă cuprindere. Astfel, ne-ar fi utilă prezența la sala fișierelor a unui catalog cumulativ de „Cărți străine intrate în bibliotecile din R.S.R.” pe domeniile de studiu. Tot pentru scurtarea timpului de depistare a unor lucrări, ar fi binevenită întocmirea unui catalog în care să se regăsească alături de publicațiile existente în facultate și cele de la alte biblioteci de același profil, ca de exemplu de la Institutul „G. Călinescu” sau Institutul de lingvistică.

În toate timpurile oamenii au avut neliniștea și aspirația viitorului, dar în epoca noastră ei au cu mult mai mult, au vocația viitorului. Deși nu am formația necesară, totuși aș dori să aduc în discuție problema informaticii de bibliotecă. Îmi dau seama de importanța ei în perioada actuală cînd noi, beneficiarii bibliotecilor, sîntem copășii de volumul mare de informații, de faptul că nu avem timpul necesar de a le studia. Ordonarea și selecția lor ar fi posibilă printr-un sistem de informare modern, simplu și eficient, științific și coordonat cu posibilități de trecere a datelor pe calculator, de conectare la sistemul național care anticipează și favorizează, în timp, conectarea la sistemul mondial unic de informare științifică, tehnică, economică și culturală. Altă tendință evidentă în întreaga lume este aceea a colaborării generale tot mai complexe între sisteme, unități și beneficiari.

În acest context marcat poate în multe privințe de naivități, care-l vor face pe specialiștii de bibliotecă să zîmbească, aș dori să semnaliez și o anume încercare a programei de învățămînt, rezervîndu-se prea puțin timp pentru lecturi și studiu individual, deprindere ce trebuie să ne rămînă pe viață. La modul ideal, fiecare student aspiră să fie pus în situația ca și după terminarea facultății să fie cointerestat în specializarea și perfecționare, pentru a fi în continuare beneficiar al bibliotecilor de învățămînt superior și ale institutelor de cercetare, în consens cu noile exigențe ale societății contemporane. De aici, și interesul nostru pentru perfecționarea și modernizarea cit mai rapidă a sistemului bibliotecilor universitare chemate să contribuie la integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, iar pentru noi, însușirea acestor comandamente încă de pe băncile facultății.

Cristia MAKUTOVICI

Dialog Profesional

Modernizări organizatorice și funcționale

Interviu cu MARIA BUDURA, directorul Bibliotecii Județene Bihor

RED.: Biblioteca Județeană Bihor a cunoscut, în ultimii ani, un proces de modernizare vizibil atât în plan organizatoric, cât și sub aspect funcțional. Care este esența acestui proces?

M. B.: Deschiderea spre public. Această deschidere înseamnă, din punctul nostru de vedere, în primul rând, o mai bună organizare și punere în valoare a colecțiilor, în cadrul unor secții specializate, pornind de la ideea că, prin natura lor, aceste colecții (inclusiv așa numitul fond tradițional) pot interesa, atrage și menține în sfera de acțiune a bibliotecii publice categorii mult mai largi și diverse de beneficiari. Acest lucru a fost favorizat și de faptul că biblioteca a devenit între timp proprietara clădirii în care își desfășoară activitatea, ceea ce a antrenat și posibilități de extindere a spațiului funcțional.

Deschidere înseamnă de asemenea apropierea fizică a bibliotecii față de publicul ei potențial, prin intermediul filialelor, tot atâtea uși către instituție în întregul ei. Experiința pozitivă realizată în câmpul lecturii publice prin filialele de diferite „virste”, cu diferite profiluri și, firesc, cu publicuri diferite — de la Cabinetul de partid, profilată pe carte social-politică, de la Casa tineretului, din zona de Vest a municipiului, din Cartierul Ioșia-Nord, din cartierul Velenta și din stațiunile Băile Felix și 1 Mai, o experiență exprimată statistic în cea 12 000 de cititori (adică aproximativ

o treime din ansamblul cititorilor înscrisi anual) și în jur de 137 000 de volume difuzate (deci, peste 22 la sută din totalul volumelor intrate în circuitul lecturii într-un an) ne îndreptățește să ne preocupăm de extinderea serviciilor și în alte zone ale orașului, precum cartierul Măferilor, o mare aglomerație urbană, deocamdată lipsită de dotări culturale, sperând să găsim și de astă dată întreaga înțelegere din partea organelor locale.

RED.: „Deschiderea” se vede și în ieșirea bibliotecii în întâmpinarea publicului prin manifestările culturale-educative și de informare organizate?

M. B.: E un proces firesc, biblioteca ne mai putând azi nici să se complacă într-o stare de așteptare, nici să dialogheze doar cu publicul cititor ce-i trece efectiv pragul, multe din acțiunile noastre cu caracter informativ, de propagandă a cărții sau cu valoarea cultural-educativă mai largă desfășurându-se în întreprinderi precum „Miorița”, „Arta Crișana”, „Infrățirea”, „Crișul”, „Drum Nou”, Fabrica de Confecții, între lucrătorii bibliotecii și acestea existind o permanentă conlucrare. Acest proces de apropiere a început după al doilea Congres al culturii și educației socialiste. El e legat și de o mai științifică fundamentare a relațiilor cu publicul, pe bază de cunoaștere sociologică. Sondajele și studiile sociologice întreprinse în multe în-

treprinderi și cu concluzii valorificate în cadrul simpozionului anual „Tineretul și biblioteca” au dezvăluit că instituția noastră nu este îndestul cunoscută sub raportul dotării și al serviciilor extinse. Prin ele însele, sondajele ne aduc cititori noi, dar concluziile lor și cele rezultate din dezbaterile din cadrul simpozionului sînt prezentate în întreprinderi și în județ, prilej de sensibilizare față de importanța funcției sociale a bibliotecii. Tema-tica simpoziunilor constituie ea însăși o pledoarie și îmi susțin afirmația cu exemplul celui din acest an (a VIII-a ediție) — „Formarea și perfecționarea profesională a tineretului”.

RED.: De la cunoaștere la modelarea serviciilor. Ce ne puteți spune în această privință?

M. B.: Poate ar trebui să încep prin a spune că documentarea noastră asupra cerințelor socio-economice ale județului, respectiv municipiului, nu se rezumă la mijloacele direct sociologice. Cercetarea biblioteconomică, respectiv analizele statistice, ne-au permis să cunoaștem structura socio-profesională a publicului cu care ne confruntăm — în jur de 40 la sută provin din rindurile populației active și ponderea lor e în continuă creștere —, gradul de permanentizare — aproape 60 la sută frecventează cu regularitate biblioteca de ani de zile, validînd calitatea

serviciilor prestate și exprimând totodată conștientizarea lor asupra cerințelor de perfecționare și autoperfecționare profesională continuă, fapt ce se reflectă și în structura domeniilor a publicațiilor intrate în circuitul lecturii, ponderea (în continuă creștere) cărții nebeltristice apropiindu-se de 50 la sută. Organizarea unui „fișier al profesior” practicate în cadrul județului s-a constituit, la rîndul lui, într-un eficient ghid pentru achiziții, propagandă cărții și activitatea bibliografică.

În funcție de toate aceste elemente de cunoaștere la care ne-am referit, am regîndit și orientat întreaga activitate, de la organizarea secției de carte tehnico-științifică, la crearea și perfecționarea unor instrumente specializate de informare catalogică, precum catalogul alfabetic pe titluri și cel sistematic pentru cartea tehnică, iar la nivelul municipiului inițierea unui catalog colectiv al cărții tehnice, ținut sub formă de fișier, în cadrul secției de profil. Aș dori să subliniez că acordăm o importanță deosebită cataloagelor în general, ca mijloace de potențare a colecțiilor prin dezvoltarea lor complexă și completă, de stimulare și orientare a intereselor de lectură și informare, deci avînd mai mult decît o funcție strict informativă. De aceea, încă în urmă cu doi ani, o comisie a C.O.M. a analizat întreg sistemul de cataloage, concluziile fiind dezbătute cu toți lucrătorii din sectorul de catalogare și organizare a cataloagelor, stabilindu-se un program de măsuri pentru perfecționarea acestora, ca și pentru menținerea lor în actualitate, cît mai în ritm cu procesul de prelucrare și dotare a secțiilor, care este săptămînal.

RED.: Parcurgînd lista lucrărilor bibliografice realizate în cadrul compartimentului specializat se observă, pe lîngă preocupările deja tradiționale pe linia realizării bibliografiei locale, o creștere a ponderii bibliografiilor de recomandare...

M. B.: E modalitatea cea mai eficientă de „dialog” informațional curent cu diferitele categorii de beneficiari, nu în general, ci pe sfere distincte de interese, pe probleme educative și de producție de actualitate. Activitatea noastră bibliografică are ca scop ridicarea nivelului de cultură generală, profesională, dezvoltarea gîndirii economice, îmbogățirea cantitativă și calitativă a pregătirii profesionale, cul-

tivarea sentimentelor patriotice și revoluționare, a atașamentului față de partid și popor. Prin conținutul asigurat, conferim activității de informare și o, poate nu îndestul apreciată, valoare formativă, sectorul de informare bibliografică și documentare fiind în fond o importanță verigă a acestui centru de cultură și educație revoluționar-patriotică generală și profesională care este instituția noastră. Și pentru că punem un accent deosebit pe *activitatea formativă*, voi menționa în acest context și preocuparea de formare a deprinderilor de informare, meritînd cu osebire a fi citate consfăturirile, organizate în colaborare cu C.I.T., cu specialiștii din cercurile de creație și dezbaterile „De la informație la creație”, urmate de vizite în secția de specialitate și vizionarea unor expoziții de profil. Expoziția — de fapt o bibliografie de recomandare desfășurată — e un alt mijloc de întîmpinare și pot aminti, dintre cele organizate direct în sprijinul activității economico-productive, expozițiile „Cartea în sprijinul producției”, „Cartea și perfecționarea profesională”, „Cartea în sprijinul tînarului muncitor” s.a.

Dintre acțiunile cu caracter formativ ale anului, aș aminti, antîcipînd, constatarea cu cititorii pe tema „Valențe educaționale ale lecturii” și dezbaterile „Cerințe informaționale și căile de satisfacere a lor”, aceasta din urmă în colaborare cu Cercul „Informare-Cercetare-Producție” de la Casa tineretului.

RED.: Ați pomenit cuvîntul „colaborare”. Deși în subtext ideea a mai revenit de cîteva ori, poate ar fi bine să ne oprim puțin asupra ei și nu atît asupra formelor ce le îmbracă, ci asupra naturii ei, asupra, dacă vreți, noii ei calități.

M. B.: Ca bibliotecă, ne aflăm într-o firească relație de cooperare, într-o viziune integratoare, cu bibliotecile aparținînd celorlalte rețele — de la instruirile de specialitate și consfăturirile profesionale comune, la instrumentele colective de informare și împrumuturile interbibliotecare.

Ca instituție a educației comuniste, este tot atît de firesc să ne unim, sub semnul unei colaborări permanente, eforturile cu ceilalți factori cultural-educativi din municipiu și județ meniți să informeze și să formeze omul muncii,

să ne implicăm mai activ în acțiunile organizate sub egida Festivalului național al muncii și creației Cîntarea României, dar nu voi da o listă de acțiuni născute sub acest semn, pentru că ele fac parte din activitatea curentă a bibliotecii noastre.

Ca instituție publică, aflată deci într-o relație dinamică, dialectică, nemijlocită cu beneficiarii ei, cu cei individuali și cu cei instituționali, fiecare loc de muncă fiind la rîndul lui și un mediu educațional, biblioteca noastră a parcurs un drum pe care îl putem numi cu adevărat al noii calități. E vorba de trecerea de la momentul „ofertă culturală” la momentul „solicitare”. Iar solicitările din partea întreprinderilor și instituțiilor bihorene sînt diverse, vorbind despre afirmarea reală a bibliotecii noastre în climatul spiritual local, fiind deopotrivă invitați pentru activități culturale-informative de tipul prezentărilor sau al dezbaterilor cu specialiștii pentru cartea științifico-tehnică sau adresîndu-ni-se cereri de bibliografii tematice și chiar de informații factologice.

RED.: Pentru că într-un interviu nu se poate niciodată nici întreba, nici afla totul, vom mai decupa din complexul de activități al Bibliotecii județene Bihor un singur aspect, anume preocupările înscrise sub semnul Anului Eminescu.

M. B.: Cinstirea marelui poet se înscrie ca o dominantă a activității noastre cultural-educative și de informare din acest an, începînd din ianuarie și pînă în decembrie cînd sărbătorirea centenarului morții lui Eminescu se întîlnește cu cea a centenarului morții lui Creangă. O vom face atît prin mijloace bibliografice („Eminescu în principalele perioade bihorene”) și expoziții („Eminesciana”, „Ediții eminesciene” și „Eminescu în ex libris”), cît și prin simpoziune, mese rotunde vizînd să stimuleze lectura creativă a operei sale sau să lumineze în opinia cititorilor laturi mai puțin cunoscute ale operei sale. Nu lipsesc din programul conceput, de bună seamă, nici — suprem omagiu — poezia pură, în recitaluri și seri literare, și, îngemănată cu aceasta, muzica inspirată de versurile lui Eminescu.

Interviu realizat de
Ioana LUPU

„PROIECTUL FOLIO“

Subsistemul de circulație

Comunicarea descrie funcționalitatea subsistemului de circulație al sistemului FOLIO.

Se prezintă pe larg modul de tratare a împrumutului intern și a celui extern, mecanismele de rezervare a acurării inexistente și de înregistrare a volumelor și cititorilor.

Subsistemul poate funcționa atât integrat cu subsistemul de infor-

mare, cât și independent ca aplicație separată. Facilitățile oferite permit atât lucrul monoagenției cât și multiagenției cu posibilitatea creării de cataloage colective și gestiunea automată a împrumutului interbibliotecar.

La crearea acestui subsistem au colaborat și Szabo F., A. Rațiu și R. Sima de la C.T.C.E. Baia Mare.

OBIECTIVE

Proiectul FOLIO, realizat în cadrul colectivului de bănci de date și sisteme automatizate de informare din Institutul pentru tehnica de calcul și informatică București, în colaborare cu Centrul teritorial de calcul Baia Mare, are ca obiectiv realizarea unui sistem informatizat de bibliotecă. Arhitectura generală a acestuia a fost prezentată în nr. 4/1988 al buletinului „Biblioteca”.

Subsistemul de circulație FOLIO/CIRC reprezintă acel subsansamblu de componente ale sistemului FOLIO destinate să asigure controlul circulației materialului bibliografic în interiorul bibliotecii (prin împrumut la sălile de lectură destinate cititorilor sau împrumut către personalul bibliotecii) și în exteriorul bibliotecii (prin împrumut pe termen lung destinat cititorilor proprii sau altor biblioteci).

Din analiza realizărilor obținute în țările avansate în domeniul informatizării bibliotecilor — în special S.U.A. și Canada — rezultă că asemenea sisteme de control a circulației materialului bibliografic au fost realizate și implementate atât ca sisteme autonome, cât și ca subsisteme ale unor sisteme integrate de bibliotecă.

Soluția propusă de noi este un subsistem parțial integrat, prin intermediul datelor transmise off-line.

Această soluție a urmărit rezolvarea cerințelor practice, în condițiile unor echipamente cu posibilități de memorare și interconectare relativ limitate pentru majoritatea utilizatorilor potențiali din țară.

ALIMENTAREA CU DATE A SUBSISTEMULUI DE CIRCULAȚIE

Pe lângă introducerea și actualizarea informațiilor referitoare la cititori, care este o problemă locală specifică subsistemului, apare problema introducerii și actualizării datelor de descriere a materialului bibliografic.

O primă sursă o constituie descrierile provizorii introduse în procesul de circulație pentru acele lucrări care nu au fost deja înregistrate în prealabil. Această formă de catalogare provizorie, numită în literatură „on-the-fly” [3], vine să rezolve problema dificilă care decurge din posibilitatea obiectiv limitată de a introduce, de la început, descrieri pentru tot materialul bibliografic existent.

Aceste descrieri provizorii sînt evidențiate ca atare și vor fi înlocuite de descrieri definitive extrase din subsistemul de informare, pe măsura apariției acestora.

O a doua sursă o constituie descrieri extrase din descrierile complete conținute în cataloagele gestionate de subsistemul de informare.

Acestea sînt încărcate prin programe off-line speciale, executate periodic care fac legătura între cele două subsisteme și înlocuiesc, atunci cînd este cazul, descrierile provizorii „on-the-fly”.

FUNCȚIILE PRINCIPALE ALE SUBSISTEMULUI

Majoritatea funcțiilor principale ale subsistemului FOLIO/CIRC se realizează în regim interactiv fiind accesibile — sub forma de tranzații — cititorilor, bibliotecarilor, custoziorilor și depozitarilor.

Vom enumera, pe scurt, aceste funcții grupîndu-le pe clase:

● **Funcții destinate cititorilor** care au ca scop, în primul rînd, să suplinească lipsa unui catalog public on-line pentru bibliotecile care nu dispun de el.

Această funcție de consultare ne-a fost sugerată de sistemul GEAC [2] care introduce această funcție de „public query”. Prin intermediul ei, cititorul poate consulta registrul bibliografic după titluri, autori și cote.

Ea simulează căutarea în cataloagele cu fișe mobile, oferind avantajul unei mai mari flexibilități, rapidități și asistării utilizatorului.

La aceasta se adaugă două funcții opționale:

● **obținerea de informații despre cititori înregistrați:** date personale, împrumuturi curente, termene de restituire. Accesul se poate face prin numărul de permis și, opțional, prin numele cititorului.

● **plasarea de cereri de rezervare a materialului bibliografic indisponibil pentru moment.** Cererile de rezervare pot fi: globale — orice copie a unui material; specifice — o anumită copie.

De asemenea ele înglobează ca un caz specific împrumutul interbibliotecar.

● **Funcții destinate personalului bibliotecii** care au ca scop derularea activităților de evidență, împrumut și restituire a materialului bibliografic.

În această categorie intră următoarele funcții:

● **Împrumutul de material bibliografic** prin care se verifică disponibilitatea materialului solicitat și drepturile de împrumut ale cititorului. În cazul acceptării împrumutului, acesta se înregistrează în sistem urmînd a fi urmărit automat de sistem.

Sistemul generează o fișă de tip „cerere de împrumut” care este transmisă automat la depozitul în care se află materialul solicitat.

● **prelungirea perioadei de împrumut** pentru materialele împrumutate în exterior.

● **returnarea materialului împrumutat** în interior sau în exterior.

Remarcă. Tratarea împrumuturilor are unele particularități în funcție de destinația acestuia (sală, birouri, exterior). Totuși, procedurile sînt foarte asemănătoare și nu vom intra în detaliile respective.

● **introducerea de descrieri provizorii** pentru materialul bibliografic care a fost solicitat dar care nu este înregistrat în sistem. Această formă de catalogare „on-the-fly” este utilă pentru completarea temporară a datelor înregistrate în sistem.

● **Inregistrarea de cititori noi** sau modificarea datelor cititorilor existenți.

● **informarea asupra stării materialului bibliografic**, accesul la el făcându-se prin cotă, titlu, autor. Permite obținerea tuturor informațiilor referitoare la un anumit material, copiile sale și starea de circulație a lui.

● **plasarea de cereri de rezervare** (identică cu cea descrisă la funcțiile destinate cititorului).

● **întreținere și actualizare a informațiilor** referitoare la cititori, material bibliografic, drepturi de acces și reguli de împrumut/rezervare.

La aceste funcții executate interactiv se adaugă o serie de prelucrări off-line care au ca scop:

● **încărcarea datelor** de descriere bibliografică cu eventuala înlocuire a descrierilor provizorii;

● **rapoarte tipărite** cu privire la: cititori; frecvența de utilizare a materialului bibliografic; depășirea termenelor de restituire a materialului împrumutat;

● diverse statistici.

În cadrul proiectului FOLIO abordarea subsistemului de circulație se va face gradat, urmînd ca o serie de prelucrări auxiliare să fie implementate în versiunile viitoare.

STRUCTURI DE DATE SPECIFICE

Necesitățile specifice subsistemului de circulație impun păstrarea și vehicularea unor informații descriptive referitoare la:

- cititor;
- materialul bibliografic existent (titluri, copii și deținători);
- starea materialului la un moment dat (în sală, în depozit, împrumutat);
- evidența cererilor de rezervare emise de cititori.

În continuare, vom descrie pe scurt structura acestor date, pe care le grupăm convențional în fișiere. Deși din punct de vedere al organizării și accesului, ele sînt destul de diferite de fișierele tradiționale, vom folosi, în mod convențional, noțiunea de fișiere pentru simplificarea descrierii și pentru accesibilitatea prezentării.

Informații referitoare la cititori

Sînt grupate într-un ansamblu de fișiere care conțin:

FC\$RDR: date de lungime fixă referitoare la cititorii/instituțiile înregistrate care pot împrumuta/rezerva material bibliografic. Aceste date sînt:

- drepturile de împrumut pe clase de materiale;
- numărul de volume împrumutate și rezervate;

● data ultimului împrumut sau rezervări;

● pointer-i* de legătură către înregistrările din fișierele de volume în circulație și cereri de rezervare care se referă la materialul împrumutat/solicitat de cititor.

FC\$RDE: date de lungime variabilă referitoare la cititori. Sistemul impune prezența unor informații obligatorii ca de exemplu:

- număr permis;
- nume cititor;
- adresa cititorului;
- număr de telefon;
- profesie.

Pe lângă aceasta, la generarea aplicației, utilizatorul mai poate adăuga încă maximum 6 cimpuri suplimentare de rescriere.

FC\$BTR.

FC\$BIN: fișiere de index permițînd accesul direct la înregistrările de descriere a cititorilor prin: număr permis și nume cititor.

Accesul prin nume cititor este opțional și se stabilește la generarea aplicației.

Informații de descriere a materialului bibliografic

Un ansamblu de fișiere care conțin descrierea titlurilor, a copiilor existente și a agențiilor (bibliotecilor) care le dețin.

FC\$DRB: date de lungime fixă referitoare la un titlu (lucrare):

- tipul și proveniența înregistrării;
- numărul de cereri de rezervare nesatisfăcute;
- frecvența de circulație;
- data ultimului împrumut;
- pointer-i către celelalte înregistrări asociate lucrării.

FC\$REG: descrierea bibliografică sumară a lucrării, care poate proveni din descrierea completă existentă în subsistemul de informare, din surse externe sau din descrieri provizorii.

Informațiile obligatorii cerute de sistem sînt:

- titlul;
- autorii.

Pe lângă acestea, la generarea aplicației, utilizatorul mai poate adăuga încă maxim 8 cimpuri suplimentare.

FC\$ITM: informații despre deținătorii unei lucrări (în cazul în care se operează în regim multiagenție) și despre copiile disponibile. Pentru fiecare deținător se va preciza:

- numărul de copii;

* Prin pointer-i desemnăm generic o informație care permite accesul direct la un alt fișier indiferent de conținutul ei.

● cota specifică atribuită lucrării;

● data ultimului împrumut;

● pointer-i către cererile de rezervare globale, referitoare la orice copie a lucrării.

Pentru fiecare copie se va preciza:

- titlul copiei;
- starea ei la un moment dat (depozit, raft, sală...);
- cititorul care a împrumutat-o;
- pointer-i către fișierele de volume în circulație și cereri de rezervare.

La aceste informații obligatorii utilizatorul poate adăuga, la generare, și alte cimpuri specifice aplicației sale.

FC\$BTC

FC\$BTA

FC\$BTT: fișiere de indecși care permit accesul direct la o lucrare prin cotă, titlu și autori. Numai accesul prin cotă este obligatoriu, celelalte sînt opționale.

Existența acestui ansamblu de informații face ca, și la nivelul subsistemului de circulație, să existe un catalog on-line restrîns și să se ofere cititorului un minim de facilități de informare asupra materialului bibliografic.

Informații referitoare la volumele în circulație

FC\$VIC: conține pentru fiecare volum împrumutat, indiferent de forma de împrumut, următoarele informații:

- identificarea copiei și a cotei materialului;
- cititorul care a împrumutat materialul;
- data împrumutului și data de restituire;
- sala și locul, în cazul împrumutului la sală;
- pointer-i către celelalte volume împrumutate de același cititor.

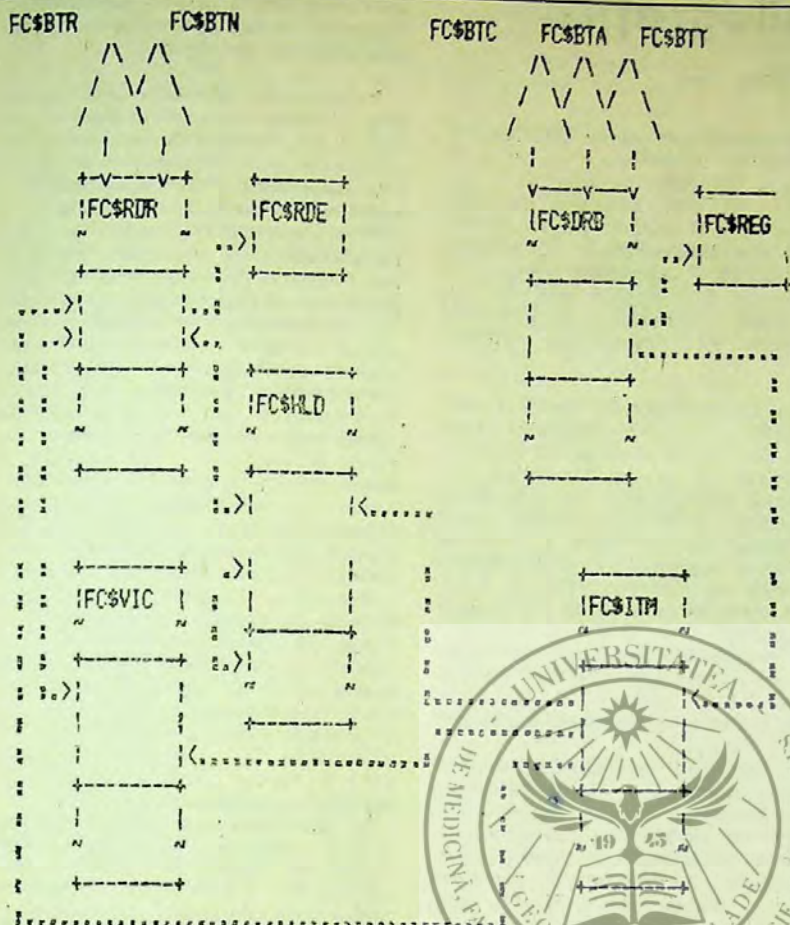
Informații despre cererile de rezervare

FC\$HLD: fișier cu înregistrări de lungime fixă care păstrează toate cererile de rezervare a unor materiale:

- deținătorul materialului;
- cititorul care a solicitat rezervare;
- data rezervării;
- tipul de rezervare.

Aceste înregistrări sînt grupate (înlănțuite) după criterii multiple:

- copii ale unui același titlu;
- cititorul care a făcut rezervările;

FISIER	DIMENSIUNE (MB)	OPTIONAL
FC\$RDR	0,32	-
FC\$RDE	1,30	-
FC\$BTR	0,12	-
FC\$BTN	0,28	*
FC\$VIC	0,35	-
FC\$HLD	0,35	*
FC\$RDB	16,0	-
FC\$REG	200,0	-
FC\$ITM	120,0	-
FC\$BTC	39,0	-
FC\$BTA	36,5	*
FC\$BTT	30,0	*
TOTAL	444,22	

Figura 1: Structuri de date specifice

● disponibilitatea lucrărilor solicitate.

Figura 1 dă o imagine de ansamblu asupra legăturilor dintre datele vehiculate în sistem.

Figura mai conține și un tabel cu dimensiunile acestor fișiere, exprimate în MB în următorul scenariu:

„O bibliotecă cu 10 000 de cititori (fiecare descris cu 128 de caractere), 1 000 000 de titluri (fiecare cu o descriere de 200 de caractere, o medie de 1,5 deținători și 1,2 copii), 20 000 de volume în circulație simultan și 20 000 de cereri de rezervare nesatisfăcute”.

IMPLEMENTAREA SUBSISTEMULUI DE CIRCULAȚIE

În scopul realizării unui produs cu o arie mare de aplicabilitate, apt să deservească un număr cât mai mare de utilizatori, am adoptat strategia generării produsului pe măsura fiecărei aplicații.

Fără a intra în detalii de realizare, menționăm că este posibil ca utilizatorul să opteze pentru:

- lucrul în mono sau multiagenție;
- stabilirea unor reguli și limite proprii pentru imprumuturi;
- definirea orarului și programului de lucru al bibliotecii;
- acceptarea sau nu a cererilor de rezervare și regulile specifice de efectuare;
- utilizarea transmiterii automate a cererilor de imprumut între săli și depozite.

De asemenea, utilizatorul va putea configura, parțial, structurile de date, și anume:

- informațiile specifice despre utilizator;
- informațiile specifice despre materialul bibliografic;
- căile de acces la aceste categorii de informații.

Subsistemul este imaginat să funcționeze independent de subsistemul de informare putând funcționa pe un minicalculator de tip CORAL sau I102F/4M cu memorie și număr de terminale adecvate.

Bogdan TEODORESCU
Dan MATEI

Bibliografie

1. Badea, N., Matei, D., Teodorescu, B. Informatizarea Bibliotecii Naționale, „Proiectul FOLIO”. În: Biblioteca, nr. 4, 1988.
2. GEAC Computers International Inc. — „Circulation Module Overview”, release 4.4, 1985.
3. Reynolds, D. Library Automation — Issues and Applications, R. R. Bowker Company, NY, 1985.

Adnotarea bibliografică

— puncte de vedere —

I. În configurarea repertoriilor bibliografice naționale (internaționale) și în contextul unei epoci în care, alături de acestea, documentarea și informatica automată definesc sistemul informațional modern, adnotarea bibliografică își revendică un loc cu totul particular. Statutul acesteia, cu dublă apartenență — și la tehnica bibliografică tradițională și la tehnica bibliografică modernă — se caracterizează prin trăsături de conținut și de redactare care solicită precizări și nuanțări, ca și prin modalități de imprimare diverse. Un lucru se impune înainte de orice considerație: **necesitatea adnotării.**

De unde imperativul acesta? Trăind într-un timp în care explozia informațională înseamnă dublarea cunoștințelor dobândite de om de la începuturile existenței lui până în imediata sa contemporaneitate în numai câțiva ani (față de un secol, pe răstimpul 1800—1900), este cu totul firesc să se caute căi și modalități de receptare rapidă și eficientă a impresionantului flux de informații, ușurându-se astfel bugetul de timp al omului modern, buget atât de cronometrat.

II. Etimologic vorbind, a adnota (din lat. *adnotare*, *annotare*) înseamnă, potrivit celor mai multe dicționare, a face, pe marginea unui text, **considerații, completări, corectări** cu scopul clarificării, întezirii și funcționalității lui cât mai depline. În cadrul bibliografiei, adnotarea trebuie să se raporteze la sensul de bază al cuvântului **bibliografie** („biblion”, în grecește, înseamnă „carte”, iar „graphi” — „scriere”). Cum se cunoaște însă, sintagma „scrierea cărților” și-a îmbogățit sensul, astfel încât, prin bibliografie înțelegem astăzi, în general, lucrări referitoare la cărți și **periodice supuse unei cercetări sistematizate printr-un cod de reguli internaționalizat.**

III. Cercetările bibliografice se materializează în repertorii bibliografice care, pe scurt fie spus, au valoarea (măcar enunțativă) a istoriei spiritualității unui popor, secționată ca istorie a hirtiei, istorie a tiparului, istorie a cărții, istorie a periodicelor (ziare, reviste), istorie a tot ce putem numi **tipărituri.** Pentru asemenea trăsături, puținii teoreticieni ai bibliografiei n-au ezitat s-o numească „știința care

se ocupă cu cercetarea tipăriturilor pentru a le descrie, clasifica și aprecia în vederea informării cititorilor”¹. Din amintita definiție se cuvin a fi reluate trăsăturile de bază ale bibliografiei: 1. **descrie**, 2. **clasifică**, 3. **apreciază**, verbe care devin de fapt funcții efective ale cercetării bibliografice, subordonate aceluiași țel: **informarea cititorului.**

IV. Ca să fie exactă, completă, accesibilă deopotrivă cititorului avertizat (cercetător, specialist) sau neavertizat (în proces formativ), adnotarea bibliografică își determină structura și funcționalitatea doar în raport cu structura și funcționalitatea repertoriilor bibliografice. Acestea au fost împărțite, în consens aproape unanim, în două mari categorii²:

a. **repertorii generale** (în care textele semnalate pot să trateze orice fel de subiect, de exemplu, „Bibliografia românească modernă”, 1830—1918);

b. **repertorii specializate** (în care textele semnalate sînt individualizate printr-un singur subiect sau printr-un subiect conexat altora cu care se înruadește, de exemplu bibliografiile despre marile personalități — Kogălniceanu, Pirvan, Slavici, Blaga etc. — sau bibliografiile monografice dedicate unor reviste).

Nu putem însă restringe tipologia repertoriilor bibliografice doar la aceste două ramuri masive, știindu-se că o serie de repertorii mai mici, tematice, pe discipline de studiu sau pe teme istorice, culturale, literare, artistice etc. au fost alcătuite sau se vor alcătui, după cum nu putem omite nici repertoriile bibliografice de **tip combinativ.** Fiecare dintre repertorii însă, comportînd sau nu o adnotare, mai reclamă o distincție și anume din punctul de vedere al **limbii textului.** Privite astfel, vorbim de **repertorii bibliografice naționale** (care pot fi retrospective sau curente) și de **repertorii bibliografice internaționale** (în limba respectivei

¹ Teoria bibliografiei de prof. univ. dr. doc. Dan Simonescu, Academia „Ștefan Gheorghiu”, Buc., 1978, p. 15.

² Manuel de bibliographie par L.-n. Malclès, Presse Universitaire de France, Paris, 1963, p. 3—4.

țări), la care se cuvin a fi adăugate repertoriile bi sau plurilingve, din ce în ce mai frecvente în epoca tehnologiilor moderne.

V. **Virtuțile adnotării bibliografice.** Acestea sînt diferențiate în raport cu repertoriile bibliografice cărora li se încorporează adnotarea: **repertorii primare, secundare, signaletice, analitice, descriptive, critice, exhaustive, selective, de popularizare**, iar în plan calendaristic retrospective sau curente. Organizarea (structurarea) repertoriilor bibliografice — alfabetic, cronologic, geografic, topografic sau în viziune combinativă — determină, de asemenea, o anumită mobilitate în evaluarea valorică a adnotării.

Mai întii, însă, să ne întrebăm ce poate fi o adnotare bibliografică? Între extrem de puținele surse teoretice la care putem apela, ne oprim la definiția pe care o dă un reputat specialist în domeniu, profesorul Dan Simonescu și anume: „...descrierea bibliografică a cărții urmată de caracterizarea scurtă a cărții, cu indicarea tematicii și a categoriei de cititori a căreia i se adresează”³. Definiția corespunde, după opinia noastră, unei adnotări bibliografice de tip general care se adresează, în primul rînd, cum autorul însuși simte nevoia unei precizări, „propagandei cărții”.

În alcătuirea repertoriilor bibliografice destinate a servi ca instrumente de cunoaștere, interpretare, valorificare și îmbogățire a culturii naționale, adnotarea bibliografică solicită nu numai o lărgire a sferei sale de cuprindere (lingă carte se cuvin a fi bibliografiate periodicele, alte imprimate), ci și o lărgire a ariei de elemente bibliografice și de conținut, care să ofere cercetării ulterioare repere sigure de critică și istorie literară, să elucideze controverse și să rotunjească adevăruri atît cit este cu putință, pe baza surselor suplimentare din epocă și din actualitatea imediată. Cu alte cuvinte, detalii în plus despre un autor, detalii editoriale, iconografice (evident cînd lipsesc și cînd, mai ales, s-au emis erori), apoi detalii de conținut (idei, mesaje), pînă la modul judicios gîndit al transliterării textului (aici, atenție, în adnotarea propriu-zisă și nu în titlurile primare sau alte elemente care țin de coperte, pagini de titlu, casete tipografice etc.), și, în egală măsură, o oportună și echilibrată modernizare ortografică.

³ Teoria bibliografiei, op. cit., p. 30.

Orînduite într-o posibilă definiție, cerințele adnotării bibliografice, în viziunea menționată, ar putea să contureze această încercare (desigur amendabilă, perfectibilă): adnotarea bibliografică reprezintă contribuția bibliografului la consemnarea cât mai exactă și mai completă a unui text tipărit, prin explicarea, corectarea și adăugarea elementelor bibliografice și de conținut care i-au lipsit, în scopul unei eficiențe maxime în planul cunoașterii și al cercetării și deopotrivă în acord cu normele exprimării literare.

Rezumînd, în cel mai concis limbaj posibil, adnotarea bibliografică trebuie să fie:

1. exactă (în supunere cu textul tipărit);

2. clară (din punctul de vedere al esențializării mesajului);

3. concisă (una sau două-trei propoziții, în general);

4. literară (ortografic, lexical, gramatical).

Unele dintre aceste cerințe sînt în mod obiectiv umbrite de regulile fixe ale bibliografiei (abrevieri, enunțuri eliptice de predicat, formule stas, neconcordanța timpurilor verbale, stereotipia limbajului și încă altele).

VI. Servitiile adnotării bibliografice. Tot ce caracterizează pozitiv o adnotare bibliografică ideală poate deveni contrariul ei. Lipsa de limpezime, redundanțele lexicale, receptarea defectuoasă a textului, redactarea precară (cu improprietăți terminologice, propoziții cu anacolul, ortografie neconcordanță cu normele exprimării literare etc., etc.) — iată numai o parte dintre serviciile care pîndesc bibliografii în procesul prospectării și elaborării adnotării bibliografice. Evident, avem în vedere, în primul rînd, adnotarea referențială, nu cea strict bibliografică (completare de date, trimiteri, rectificări etc.), unde lucrurile iau o turnură incomparabil mai ușoară decît în cazul, să zicem, al bibliografiei specializate.

Enunțînd acest tip de bibliografie — iar din ramura lui oprindu-ne la bibliografia despre personalități (unii o mai numesc „personală”) — trebuie să spunem că aceasta implică o adnotare de dublă structură. O parte primă are în vedere opera, cealaltă referințele despre operă. Îmbinarea acestor

componente într-o aceeași structură dă naștere la o bibliografie „mixtă”, cu destul de mari dificultăți pentru bibliografi, dat fiind faptul că între viața și activitatea unei personalități, în sensuri strict delimitate, se interpun numeroase zone de referință care cer o matură și solidă pregătire în clasificare și sistematizare, iar în interiorul acestora în măiestria cu care se alcătuieste adnotarea. Aceasta trebuie să fie și obiectivă, și analitică, și uneori de apreciere, și de completare în multiple sensuri, astfel încît, îmbrăcînd litera tiparului să orienteze și pe cititorii neavertizați, dar și pe cercetătorii care doresc să aprofundeze respectivul destin al personalității bibliografiate.

VII. În cadrul instituției în care îmi desfășor activitatea elaborăm mai multe tipuri de bibliografii (retrospective și speciale) consacrate cărții românești moderne, pînă la 1918 și periodicele românești (ultimul volum apărut are în repertoriul său anii 1919—1924). O bibliografie generală, de tip „mixt” și aparținînd tipologiilor „speciale” este cea consacrată vieții și operei marelui nostru poet Mihai Eminescu. În procesul cercetării zecilor, sutelor și miilor de surse bibliografice — cărți și periodice — din care au rezultat aproximativ 30 000 de fișe de bază, cu adnotări, se înțelege cit de complexe și de derutante au fost și sînt problemele cu care ne confruntăm, mai cu seamă în compartimentul adnotărilor. Nu ne propunem în spațiul restrîns al acestui articol, menit mai mult să sugereze trăsături și limite ale adnotării decît să le și illustreze, să epuizăm nici măcar o infimă parte a problemicii în discuție.

VIII. Am dori, totuși, să trecem în revistă cîteva aspecte care pun adesea în cauză reușitele și care țin mai degrabă de o anume receptare pripită a textului sau o grabă în redactare decît de profesionalitatea în sine, care nu trebuie pusă la îndoială în cazul unor bibliografii cu stadii în cercetare de la cel puțin 5 ani în sus. Bunăoară:

1. Adnotări insuficient receptate ca exactitate a textului tipărit:

„Asemănări între M. Eminescu și O. Goga” (o fișă). Enunțul reunește trei dintre virtuțile adnotării: claritatea, concizia, acuratețea literară, dar păgubește prin insuficienta re-

dare a conținutului articolului recomandat și anume: în context nu este vorba doar de asemănări, ci și de deosebiri între cei doi poeți și nu per-total, ci în compartimentul liricii. Prin urmare, enunțul trebuia completat și cu aceste două idei omise. Sau un alt exemplu: „Al. Brătescu-Voinești despre Lucașeștii”, adnotare care intrunește, ca și cealaltă, primele virtuți dar care este incompletă, pentru că cel care o receptează se întreabă: ce spune respectivul autor despre creația de geniu și de virf a neîntrecutului poet național? Textul parcurs precizează: sursele de inspirație, simbolurile etc.

2. Adnotări cu insuficiente limpezimi în exprimare: „Poezia lui Camil Petrescu pusă pe același plan cu cea a lui M. Eminescu”. Este tentant și curajos să afirmi așa ceva, dar textul tipărit nu reprezintă o exegeză globală cu judecăți de valoare absolute el se referă doar la **poezia filozofică** a celor doi și din unghiul de receptare al unui critic anume, nenominalizat (deși în adnotare trebuia să figureze și această precizare).

3. Adnotări redactate defectuos: „Se înființează săptămîna M. Eminescu la 9—15 ianuarie...”, în loc de „Se sărbătorește o săptămîna M. Eminescu în intervalul 9—15 ianuarie...”. Sau: „E. Lovinescu exprimînd părerea că trecerea timpului va micșora plăcerea lecturii lui Caragiale și M. Eminescu”, formule care ar fi mai exacte și mai corecte în următoarea alcătuire: „E. Lovinescu este de părere că o dată cu trecerea timpului plăcerea lecturilor din opera lui Caragiale și Eminescu va descrește”.

4. Adnotări cu gradul de informare zero: „Expoziția Eminescu”, or textul precizează ce anume expoziție se deschisese, cu ediții princeps, manuscrise — gramatica scrisă — fotografii etc.

5. Titluri lipsite de adnotări, deși conținutul o solicitau: „Rădăcini adînci” (adnotare zero); articolul însă detaliază despre amintirea unui muncitor ceferist arădean, care l-a cunoscut pe poet.

6. Adnotări cu idei deformat surprinse: „Despre moartea lui M. Eminescu și a fratelui său, Matei”. Textul tipărit spune altceva în privința lui Matei și anume ne rela-

tează o amintire a autorului articolului în legătură cu fratele poetului și nu despre moartea aceluia.

7. Adnotări nedelimitate în enunțuri: „Citează 4 versuri din poezia cutare...” În realitate, articolul bibliografiat nu se rezumă la citarea amintitelor versuri, el este axat pe o temă specială: reflectarea chipului mamei în poezia română și, în context, se citează și din M. Eminescu.

8. Adnotare lipsită de orice precizare: „Se referă și la M. Eminescu” sau „Este menționat și M. Eminescu”, fără a se arăta la ce latură a creației poetului se face referirea, mențiunea, comparația, judecata de valoare ș.a.m.d.

Ne oprim aici cu puținele noastre exemple — din prea multele aduse sub priviri de fișele elaborate în manuscris. Desigur, în atari împrejurări (la care adăugăm pe cele foarte delicate, uneori, care țin de ortografie și redactare literară), sarcina celui care verifică și avizează pentru dactilografie (respectiv pentru tipar) nu este nici ușoară, nici plăcută. Se impune o relectură a textului respectiv, un mare consum de energie și de timp care pot frâna ritmul normal de lucru.

IX. Am insistat în fugă asupra unor atari aspecte în procesul de realizare a unei adnotări bibliografice ideale nu pentru că ele ar fi preponderante, ar domina munca de ansamblu, ci pentru a releva, mai mult sub aspect teoretic și avertizator, câteva din căile alunecoase pe care pot merge uneori bibliografii angajați în lucrări de anvergură, ele însele complicate de marea personalitate aleasă spre bibliografiere. Cu atât mai mult cerințele pot fi scuzabile, iar meritul, în final, direct proporțional cu virtuțile științifice și de conținut ale lucrării.

Sînt numeroase alte probleme care pot fi dezbătute în cadrul unei rubrici de teorie și practică bibliografică, atât la adnotare cît și în privința oricăror elemente care compun o descriere bibliografică, pe cît posibil perfectă și funcțională. Noi ne-am îngăduit doar aceste sumare considerații și opinii, amendabile și perfectibile, cu speranța că pot interesa și incita noi puncte de vedere, spre cîștigul muncii bibliotecărești în general.

dr. Victor VIȘINESCU

Fluxul tehnologic al activității de informare și documentare

Ca orice activitate productivă, activitatea de informare și documentare cuprinde achiziționarea unei „materii prime” sau „semifabricate” (în sensul de literatură tehnico-științifică); organizează depozitarea acesteia în „depozite specializate” (în sensul de bibliotecă) și prelucrează această materie primă într-un produs finit adecvat diversității cerințelor beneficiarilor.

Iată deci că apare un flux tehnologic adecvat procesului de prelucrare documentară (vezi schema de la p. 17) ca primă componentă a acestui flux ce constituie informarea documentară cu privire la producția internațională și națională de literatură tehnico-științifică (1 și 2) — de fapt, componente de marketing internațional. Această latură a fluxului tehnologic are drept scop cunoașterea furnizorilor de material documentar și a producției de literatură tehnico-științifică aferentă. Ca urmare, beneficiarul poate să-și formeze comanda de material documentar. Unitățile intermediare de „comert” de material documentar trimis comanda la furnizorii de material documentar care, pe baza acesteia, livrează materialul documentar. În urma servitului materialului documentar, unitățile intermediare îl expediază spre bibliotecile unităților care l-au comandat (3).

În cadrul activității bibliotecilor se desfășoară a doua componentă a fluxului tehnologic și anume: prelucrarea documentară preliminară (4). Această componentă tehnologică are drept scop determinarea datelor bibliografice și caracterizarea materialului documentar ca formă și format. Ca parte componentă rezultantă a acestei operații tehnologice rezultă baza de date bibliografice națională și semnalaarea de existență și organizarea materialelor documentare. Această activitate are drept scop informarea beneficiarilor asupra intrărilor de material documentar, unde sînt deținute și, în unele cazuri, sub cenumăr de inventar se găsește (5.1). Ca urmare, beneficiarul își organizează baza de date bibliografice specializate (7) pe profilul de activitate și solicită serviciul de informare și documentare sub formă de împrumut (6), xerocopii (8) sau traduceri (9).

În paralel cu această activitate, unitățile de informare și documentare trec la aplicarea analizei documentare indexate, operație tehnologică care are drept scop ca-

racterizarea conținutului informațional prin cuvinte cheie (descriptori) și clasificarea tematică aferentă acestui conținut (C.Z.U. etc.) (5.2). În această categorie se cuprinde serviciul de informare bibliografică indexată „PRODOC” realizat de I.N.I.D. Se realizează, în paralel, și bazele de date bibliografice indexate.

De asemenea, unitățile de informare și documentare pot efectua în paralel și analiza documentară faptică (5.3). În această categorie se cuprinde serviciul de informare faptică „SELECTDATA” realizat de I.N.I.D. Se obțin în paralel și bazele de date și informații faptice.

Pentru realizarea unei funcții specifice, unitățile de informare și documentare au dezvoltat activități de informare documentară modelată atît prin condensare cît și prin compunere. Rezultatele acestor activități sînt concretizate în publicații referative și de sinteză atît curente, cît și retrospective (5.4).

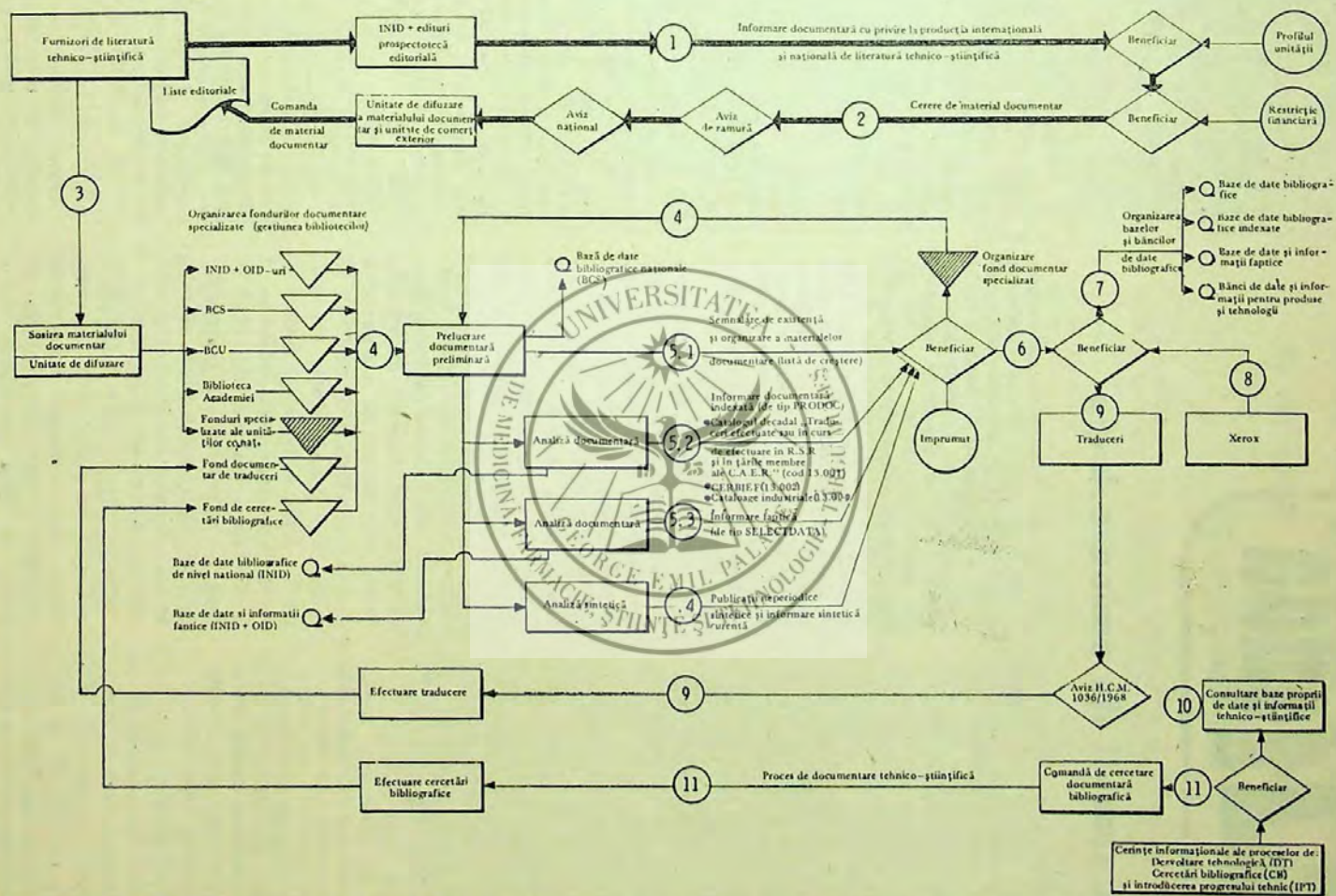
Deoarece traducerea textelor tehnico-științifice impune apelarea la un traducător tehnic de specialitate și alocarea unor resurse financiare, s-a impus reglementarea activității de traduceri prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 1036/1968 care are drept scop eliminarea paralelismelor în această activitate, constituirea unui fond documentar specializat (9), urmînd fluxul tehnologic de prelucrare documentară preliminară (4) și analiză documentară indexată (5). Rezultatul acestei activități este un catalog decodal „Traduceri efectuate sau în curs de efectuare în R.S.R. și în țările membre ale C.A.E.R.”.

Întreg acest ansamblu constituie procesul de informare tehnico-științifică care are drept scop asigurarea informațională a beneficiarilor din economia națională.

În procesul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice, al introducerii progresului tehnic și al producției materiale apar cerințe informaționale. Ca urmare, apar cereri de cercetări documentare bibliografice (11). Prin efectuarea acestora de către unitățile de informare și documentare se obține un fond documentar specializat, urmînd fluxul tehnologic de prelucrare documentară preliminară (4) și analiza documentară indexată (5).

ing Emil VLAD

FLUXUL TEHNOLOGIC AL ACTIVITĂȚII DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE

Agenda

Colocviul de eminescologie

De bună seamă, niciodată nu va fi lipsit de interes, vorbind despre un colocviu literar și cu atât mai mult despre unul consacrat lui Eminescu, să evoci ideile pe care participanții le-au propus atenției. Un interes de natură literară propriu-zisă, din unghiul istoriei literare, al criticii, al bio-bibliografiei, al esteticii generale și al stilisticii. Iar din acest punct de vedere, Colocviile de eminescologie organizate de Biblioteca Centrală Pedagogică au fost pline de relevanță, cel puțin unele din comunicări aducând informații inedite sau mai puțin cirkulate, moduri personale de (re)citire și interpretare, asociații neașteptate. Nu ne propunem însă, în acest cadru, o cronică a ideilor. (Înmănunchate în volum — și credem în promisiunea organizatorilor — comunicările vor putea constitui o bază de studiu mai atent și mai aplicat al acestora.)

Un interes special ar putea suscita o asemenea manifestare — și e surprinzător cât de puțin se exersează în acest câmp specialității — pentru psiho-sociologia lecturii. Și din nou, aplicat la colocviul considerat, avansăm spre reflecție aspecte legate de circulația operei eminesciene, aici și în lume (ca modalitate indirectă de diagnoză, numeroase comunicări au tratat traducerea și exegeza eminesciană în diferite țări), de modul în care este citit și receptat astăzi Eminescu în diferite medii și la diferite categorii de vîrstă, detectabil în structura socio-profesională a comunicanților (de la universitari și cercetători științifici, pînă la elevi), ca și de „stilul” de apropiere (de la sfiiciune la emfază, de la fior estetic la răceală „științifică”, de la creativitate interpretativă la simplă preluare sau compilație).

Dar colocviile eminesciene de la B.C.P. au prezentat și un alt interes pe care vrem cu osebire să-l

marcăm în contextul publicației noastre și care ține de concepția organizatorică a manifestării, privind — ceea ce ar fi dorit să întîlnim mai des cu prilejuri similare — un divorț total față de șabloane, de formalism sau de ceea ce stă sub semnul așa-numitei „voia în-țimplării”, o motivație reală și pe această bază o delimitare clară față de alte manifestări similare programate a avea loc în Anul Eminescu și, în consens, stabilirea tematicii, prospectarea atentă a posibilităților, cointeresarea unor eminescologi de marcă, antrenarea unui cerc larg și divers de cercetători ai operei eminesciene, profesioniști și „amatori”, stimularea copului de bibliotecari-specialiști în cercetări bibliografice aplicate la tematica urmărită, în primul rînd (prin valorificarea cunoștințelor de limbi străine) traducerea operei eminesciene și pătrunderea ei în diferite culturi, investigațiile depășind caracterul strict de înregistrare, prin emiterea unor judecăți de valoare. Și am dori, înainte de a argumenta cu fapte aserțiunile de mai sus, să notăm aici două atribute ale concepției organizatorice — rigoare și creativitate. Pentru că există — și e bine să o amintim din cînd în cînd — o creativitate organizatorică, ce s-a văzut în cazul de față, în faza de proiectare, ca și în modul de desfășurare a lucrărilor.

Practic, cum s-au desfășurat colocviile în plen? Sfidînd „regulile” — care presupun existența în program a unor personalități cu titluri cit mai importante, de o anume notorietate și, de dorit, cu o bibliografie reprezentativă la activ — în plen au putut fi audiate, alături de comunicările lectorului

univ. dr. Dumitru Vatamaniuc, redactorul ediției naționale Mihai Eminescu (o descriere a ediției cu ce rezolvă și ce nu rezolvă, o dezvăluire a laboratorului de lucru, dar mai ales o marcare a viziunii noi pe care în întregul ei ediția o aduce asupra lui Mihai Eminescu și a operei sale, a cîmpurilor noi de investigație și interpretare ce le deschide), a prof. univ. Eugen Todoran (pornind de la metafora ghindei și a stejarului, o pertinentă incursiune în opera eminesciană privind raportul dintre cugetare și istorie), a lectorului univ. Mihai Zamfir („Eminescu și secolul al XIX-lea”, încercare de explicitare, în manieră eseistică, a surprinzătoare actualități a scriitorului și a fixației monoice față de el, astăzi, prin afiliera culturii românești la spiritul secolului al XIX-lea căruia marele poet i-a captat toate dominantele), și comunicarea unui dascăl de țară — prof. Liviu Lucaciu, de la Școala generală Baia de Criș, jud. Hunedoara („Eminescu în conștiința transilvăneană” — o conștiință de masă, pînă în straturile culturii populare unde se vor fi născut cele trei cîntece populare dedicate poetului, pe care le-a cules împreună cu elevii săi, membri ai cercului școlar de folclor) sau cea a unei eleve din Moldova despre Archaeus ca punct de plecare al nuvelei Sărmanul Dionis. (Antoaneta Dohotaru, clasa X-a, Liceul de Filologie-Istorie „Calistrat Hogaș” din Piatra Neamț, cîștigătoare a olimpiadei de limba română și laureată a altor concursuri școlare). Consonante au fost în contextul colocviului comunicările Anitei Bhoșe, de la Universitatea din București („Prima întîlnire cu Eminescu”, de fapt prima întîlnire a Indiei cu marele poet, despre afinitățile și elementele comune ale acestuia cu cultura indiană) și a lect. univ. dr. Mihai Mitu (Eminescu în context cultural româno-polon).

Deci: Eminescu de la înalta ca tedră universitară și pînă în căiețul de compunere al celor care viu (și promisiunea anunțată prin glăsul fără complexe și ezitări al elevei vorbește despre temeinicia școlii românești, despre înzestrarea deosebită a multor tinere vîrstare ale poporului nostru.); Eminescu în conștiința neamului (iar intrarea în folclor e o elocventă expresie) și drumul lui spre conștiința lumii. (Ambele direcții s-au împlinit apoi concludent prin multe alte intervenții din secții.) Aceasta exprimă de fapt una din coordonatele de continut ale colocviilor la care am fost martori și beneficiari.

O altă coordonată a decurs din însuși profilul instituției gazdă și

al beneficiarilor ei direcți — cadrele didactice (de altfel, majoritatea comunicanților au aparținut acestei categorii profesionale, reprezentând diverse zone ale țării). Investigând spații de creație mai puțin uzate — **pedagogia**, în care Eminescu poate fi privit ca un precursor și **biblioteconomia** — unele comunicări s-au referit la Eminescu inspectorul școlar, altele la Eminescu bibliotecarul și, rămânând în sfera pedagogiei, în special a didacticii, s-a tratat cu aplicație despre Eminescu în manualele de învățământ, în revistele de învățământ, metodologia predării lui, rolul școlii și al bibliotecii în conștientizarea valorii eminesciene în rîndul tineretului studios.

S-a vrut, desigur, prin organizare, să se alăture în program cei ce pătrunzînd cu instrumentele istoriei și criticii literare în opera eminesciană fac cărți despre el, cei ce tezaurizează, organizează, mediază și difuzează opera poetului și bogata exegeză eminesciană și cei ce fac — sau încearcă să facă — din Eminescu nu un simplu capitol de manual școlar, nu un distanțat monument al culturii naționale, ci o expresie mereu actuală, mereu vie a geniului național, făcînd din creația eminesciană un ferment al propriei creativități. Au surprins plăcut, tonic, bogăția și, pînă la un punct, ingeniozitatea tematică, încercările de lectură valorizantă, cu ochi proaspăt și minți limpede. Dintre temele ce au revenit cu insistență: gîndirea (și creația) mitică a lui Eminescu (Remarcabilă comunicarea lui dr. Romulus Vulcănescu, ca și intervenția lui Radu Tătăruță de la B.C.U. Iași.)

Un program amplu (poate prea amplu: 52 de comunicări — și încă nu au fost prezenți toți cei anunțați) — pe parcursul a numai două zile, chiar dacă grupate în patru secții pe care profităm să le numim aici: Eminescu — educație — biblioteconomie; Eminescologie — repere critice și bibliografice; Eminescologie — exegeză; Eminescologie — traducere-receptare), din care nu au lipsit nici locurile comune, originalitățile (tematice) forțate, veleitățile.

Dar nota dominantă a Colocviilor de eminescologie de la Biblioteca Centrală Pedagogică (14—15 ianuarie) a constituit-o ținuta științifică și aplecarea respectuoasă în fața operei eminesciene.

Ioana LUPU

Asigurarea unui tot mai înalt nivel de pregătire profesională a tuturor celor care lucrează în agricultură

Disponem de un program național de transformare a naturii și de creștere a potențialului productiv al pămîntului. Elaborat din inițiativa și cu contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în acest program sînt prevăzute pentru anul 1990 producții de cereale de peste 35 de milioane de tone. Obținerea lor presupune generalizarea folosirii unor soiuri și hibrizi cu potențial de producție ridicat, capabili să producă 8 000—9 000 kg grîu la hectar, 9 000—10 000 kg orz la hectar, 25 000 pînă la 30 000 kg porumb știuleți la hectar. Sînt producții pe care le obținem de-acum multe unități din țara noastră.

Supportul lor material?

În primul rînd, pămîntul — cea mai importantă componentă a avuției naționale.

Apoi, importante investiții utilizate în vederea dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a agriculturii prin dotarea acestora cu mașini și utilaje de înalt randament, ca urmare a grijii permanente și constanțe a partidului și statului nostru. Comparativ cu perioada 1960—1965, investițiile alocate agriculturii între anii 1981 și 1985 au fost de 4,1 ori mai mari. Pentru cincinalul actual sînt prevăzute fonduri de 190 miliarde lei, deci cu aproape 25 la sută mai mult decît în cincinalul precedent. Ele vor contribui decisiv la realizarea Programului național de asigurare a unor recolte mari, sigure și stabile, de dezvoltare a sectorului zootehnic, de extindere a mecanizării.

La fel de importante, sînt dezvoltarea substanțială a forțelor și relațiilor de producție, a cercetării științifice, asigurarea unui înalt nivel de pregătire profesională a tuturor celor care lucrează în agricultură. Profesionalizarea crescîndă a forței de muncă din agricultură reprezintă una din direcțiile principale ale evoluției populației ocupate în această ramură de bază a economiei noastre. Structurile sociale ale populației rurale actuale din România nu se identifică decît parțial cu cele ale populației ocupate direct în agricultură cu cîteva decenii în urmă. Extinderea sferelor neagricole de activitate, sporirea continuă a rolului muncitorilor și al intelectualilor în viața socială, economică, politică, culturală din mediul rural au creat un tablou nou al satului românesc contemporan. Au dus la apariția unor noi cerințe în toate compartimentele vieții, în cele legate de activitatea productivă, de satisfacerea nevoilor de instrucție, de educație permanentă, de condiții superioare de locuit, de petrecere a timpului liber ș.a.

Șanse egale accesului spre cunoaștere

Faptele „mari“ ca și cele „mici“ se întrepătrund într-un context al activității planificate în perspectivă și desfășurată zi de zi. În unități productive, industriale și agricole, în unități de învățămînt și de cultură ș.a.m.d., peste tot unde omul făurește prin muncă — pe care ne-o dorim cît mai mult înnobilită de tot mai multe cunoștințe — bunuri materiale și spirituale. A munci mai bine și cu folos este o cerință a realității noastre sociale — liste ale cărei rădăcini ne stră-

duim, și trebuie să ne străduim, să le fixăm cît mai adînc în timpul fertil al cunoașterii.

Bine și cu folos muncesc locuitorii satelor ialomițene conștienți de marea răspundere ce le revine în calitate de locuitori ai unui județ cu pondere agricolă importantă în balanța economică a țării. Accesul lor spre cunoaștere este înlesnit de instituții și forme specializate de instruire profesională a căror bază materială și servicii oferă rezerve mereu perfectibile de a fi valorificate la capacitatea lor maximă.

Integrate în activitatea cultural-educativă ce se desfășoară unitar

la nivelul comunei, bibliotecile comunale colaborează cu școala, cu căminul cultural, cu specialiștii din diverse domenii de activitate la realizarea manifestărilor de propagandă a cărții, la întocmirea bibliografiilor necesare învățămîntului politico-ideologic, învățămîntului agrozootehnic și altor forme de pregătire și perfecționare profesională, cursurilor universităților culturale-științifice. În număr de 49 — 18 dintre ele deținând fonduri de publicații ce se situează între 10 000 și 15 000 de volume — aproape toate desfășoară o activitate conformă normelor stabilite pentru acest tip de așezămînt de cultură. Bibliotecile comunale ialomițene se bucură de sprijinul organelor locale de partid și de stat în asigurarea unor condiții adecvate de funcționare. Ne referim la localuri — în majoritate corespunzătoare actualului stadiu de dezvoltare a comunelor —, la mobilier, la completarea fondurilor de publicații.

Personalitatea bibliotecii este strîns legată de cea a directorului căminului cultural, de măsura în care acesta se consideră implicat în toate aspectele activității de propagandă a cărții. Este și părerea a doi secretari adjuncți cu probleme de propagandă și directori de cămine culturale: Nicolae Ștefan din comuna Grivița și Ionel Chioceanu din comuna Scînteia. Și nu numai părerea lor, ci și principiul lor de a acționa. Cunosc problemele bibliotecii comunale, se ocupă de rezolvarea lor, îi ajută pe cei doi bibliotecari — Cornelia Damian (Grivița) și Ionel Cighindaru (Scînteia) — atunci cînd aceștia le solicită sprijinul, dar îi și antrenează în activitățile căminului cultural (instruiesc formații artistice). Sprijină concret completarea fondurilor de publicații și sînt interesați de profilul acestora, de posibilitățile pe care le oferă locuitorilor comunei în asigurarea satisfacerii cerințelor de lectură. Și — un amănunt semnificativ — colaborează constant cu Biblioteca județeană atît la rezolvarea problemelor legate de buna funcționare a celor două biblioteci comunale, cît și în calitate de cititori interesați și avizați ai acesteia.

Pe prim-plan: specificul local

Posibilităților de lectură și studiu oferite de fondurile de carte social-politică și agrozootehnică ale bibliotecilor comunale — completarea acestora făcîndu-se, cu pre-

cădere, cu carte din aceste domenii — li se alătură cele aparținînd bibliotecilor existente în unitățile și asociațiile intercooperatiste zonale, precum și cele ale punctelor de informare și documentare din cadrul unităților agricole de stat. Dotate în exclusivitate cu literatură social-politică și agrozootehnică legată de specificul fiecărei unități agricole, aceste colecții de publicații sînt alimentate continuu prin intermediul Direcției generale pentru agricultură și industria alimentară a județului Ialomița. Organizarea, prelucrarea și introducerea lor în circuitul firesc al lecturii în rîndul celor interesați — cooperatori, muncitori agricoli, mecanicizatori, tehnicieni, ingineri — rămîne încă o problemă. Sînt unități în care ele sînt introduse în circuitul lecturii datorită interesului și pasiunii cu care conducătorii acestor cursuri tratează problema sensibilizării masei largi de oameni ai muncii din agricultură spre practicile lecturii în scopul lărgirii volumului de cunoștințe profesionale. De fapt, în aceste unități, și eficienta cursurilor învățămîntului agrozootehnic, a celor de calificare și policalificare este mult mai mare. O bună experiență în această direcție o oferă întreprinderea agricolă de stat „Ograda”, bine dotată la punctul de informare și documentare cu literatură de specialitate și aparatură audiovizuală necesară, unde se constată o participare de sută la sută a personalului muncitor la diferite forme de perfecționare profesională sau policalificare. În chemarea la întrecere adresată către toate întreprinderile agricole de stat cu profil vegetal din țară, unitatea din Ograda își asumă responsabilitatea obținerii celor mai mari producții de pină acum pe baza aplicării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii agricole, a tehnologiilor moderne, intensive de lucru la toate culturile. Ea își întemeiază aceste obiecte și pe buna pregătire profesională a colectivului de oameni ai muncii care, indiferent de gradul de școlarizare, știu că fiecare trebuie să mai învețe.

La nivelul județului, Comisia județeană a inginerilor și tehnicienilor organizează cu sprijinul Comitetului Uniunii Sindicatelor din Agricultură, Silvicultură și Industria Apelor, pe grupe de unități din ramură, consfătuiri, sesiuni de comunicări științifice, schimburi de experiență, demonstrații practice, expoziții de creație tehnico-științifică, „zile” ale științei și tehnicii din agricultură. Pentru informarea

curentă a specialiștilor sînt utilizate — nu în măsura în care ar fi necesar pentru a ține „pasul” cu tot ceea ce este nou în agricultură — și alte canale de informare și documentare. Printre ele, solicitarea serviciilor Institutului Național de Informare și Documentare, ale Oficiului de informare și documentare pentru agricultură direct sau prin intermediul Bibliotecii județene Ialomița care apelează, la cererea beneficiarilor, la împrumut bibliotecar și la alte mari biblioteci din București și din țară. Specialiștii județului au la dispoziție și serviciile Stațiunii de cercetări agricole Mărculești, ca și cele ale Bibliotecii județene care, prin fondurile de carte de profil agricol, poate oferi o bună documentare în domeniu. Ultima bibliografie elaborată este axată pe problemele noii revoluții agrare și se adresează cu precădere cursanților universității culturale-științifice din mediul rural, inclusiv specialiștilor din unitățile agricole. O mai bună popularizare a serviciilor Bibliotecii județene, a celor orășenești în rîndul specialiștilor din mediul rural ar avea darul să stimuleze efectiv lectura, studiul cărții de specialitate în rîndul celor cărora le este adresată.

Cartea potrivită la locul potrivit

La sediul S.M.A. din comuna Grivița, inginerul mecanizator Adrian Stroeie, asistat de bibliotecara Cornelia Damian, prezenta lucrătorilor unității „Mica enciclopedie agricolă”. Din păcate, singurul exemplar „de față” era cel al bibliotecii comunale. Ar fi vrut să-l aibă în biblioteca personală și directorul unității, Nicolae Nichita. Și nu numai el. De unde se poate procura? Iată o întrebare la care ar putea să răspundă, prin ofertă concretă, Cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din comună.

Se pare că nu este singura lucrare ce și-ar avea îndreptățită prezența în rafturile rețelei de unități similare din județ. Un criteriu neadecvat acestui sortiment de „marfă” — cel al valorii exprimate în lei — face ca pachetele cu cărți expediate pentru a fi puse în vânzare să se bucore uneori de același regim cu cel al produselor alimentare sau industriale. Să ne mai mirăm că în rafturile unor asemenea unități stau aruncate cărți de care nimeni nu are ne-

voie în localitatea respectivă. Părerile lucrătorilor de la Biblioteca județeană Ialomița — care cunosc bine situația din teren — este aceea că s-ar putea chibzui cu mai multă responsabilitate asupra repartizării cărții potrivite la locul potrivit. Principiu valabil atât în cazul expedierii acestora în rețeaua unităților comerciale din comunele județului, cât și în acela când — răspunzând invitațiilor făcute de Comitetul județean de cultură și educație socialistă și de Biblioteca județeană Ialomița — scriitori, specialiști, reprezentanți ai editurilor vin în comune la dezbateri organizate pe marginea unor cărți care, de obicei, se află într-un singur exemplar în raftul bibliotecii comunale. În timp ce, printr-o colaborare eficientă cu Biblioteca județeană, compartimentul de specialitate din cadrul Uniunii județene a cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor ar putea pune la dispoziția participanților la manifestările respective mai multe exemplare pe masa unei mai puțin pretențioase dar așteptate expoziții de carte cu vinzare.

Ocazii ca cele oferite de dezbaterile organizate de Biblioteca județeană Ialomița cu reprezentanți ai Editurii Politice și ai Editurii „Ceres” la bibliotecile comunale din Vlădeni, Valea Măcrișului, Balaciu, Căzănești, Săveni, Făcăieni, Jilavele, Grivița și Scinteia în perioada 6—12 februarie, ca să ne referim la programul unei singure săptămâni din cadrul actualei ediții a „Lunii cărții la sate”, ar fi trebuit să fie folosite din plin de către toți cei care au obligația profesională și morală de a facilita drumul acestora spre carte, spre informație.

Noua revoluție agrară este înfăptuită de către oameni și în folosul tuturor, al întregii țări. Problemele legate de realizarea obiectivelor ei și de efectele inerente ce se resimt în planul „vieții la țară” ne sînt proprii tuturor, fiecare dintre noi avînd tangențe directe sau mediate cu ceea ce trebuie să se facă bine și cu folos pentru ca pămîntul patriei, gospodărit cu grijă și cu dragoste, să rodească mai bine pentru generațiile de azi și de mîine.

Ana-Maria MIHÎȚ

Adîncirea Integrării

Participarea bibliotecilor publice din județul Iași la Festivalul național Cîntarea României a condus la creșterea funcțiilor educative, la adîncirea integrării lor organice în ansamblul formelor și metodelor proprii procesului de informare și formare prin carte.

Judicioasa completare a fondului de carte, în cele 85 de biblioteci comunale, în funcție de specificul economic și social-cultural al localităților a avut drept urmare creșterea numărului de cititori și permanentizarea unui procent însemnat al acestora. La Ruginoașă, Cucuteni, Mircești, Răducăneni, Trifești, Focuri, Stolniceni Prăjescu, Victoria, de exemplu, au fost dezvoltate fondurile de carte social-politică, istorică, agricolă, de literatură beletristică a căror organizare s-a făcut în așa fel încît să fie scoase în evidență valențele lor informaționale și educative.

Extinderea schimburilor de experiență pe C.U.A.S.C., organizate lunar, la care dezbaterile au în vedere probleme biblioteconomice prioritare, au fost susținute și prin organizarea unor acțiuni culturale model cum au fost cele de la Becești, Holboca, Cotnari, Trifești, Schitu Duca, Ciurea, Stolniceni Prăjescu, Ruginoașă.

La sediile bibliotecilor comunale sînt organizate de către Biblioteca Județeană „Gh. Asachi”, sub îndrumarea Comitetului județean de cultură și educație socialistă Iași, șezători literare, întâlniri cu scriitori, lansări de cărți, expoziții și saloane ale cărții atît în cadrul „Lunii cărții la sate” („Salonul cărții pentru sate”) cît și al „Decadei cărții românești”.

Prezentăm, în continuare, „portretele” a două biblioteci comunale fruntașe realizate cu sprijinul colectivului Bibliotecii județene „Gh. Asachi” Iași.

Pătrunderea cărții în toate mediile de lectură

Lectura locuitorilor comunei Răducăneni este asigurată în primul rînd prin activitatea bibliotecii comunale al cărei fond de carte se ridică la peste 12000 de volume (organizat alfabetic-sistematic) care corespunde cerințelor informaționale ale localității. Alături de bogata colecție de carte social-politică și tehnico-științifică, cartea agricolă este bine structurată, fiind puse în evidență grupele mari: economie agrară, agrotehnică, culturi de cîmp, pomicultură, viticultură, legumicultură, zootehnie și medicină veterinară. În cadrul preocupărilor de pătrundere a cărții în toate mediile de lectură se remarcă organizarea unor acțiuni menite să contribuie la lărgirea sferei de interese de lectură ale tineretului. Activitatea bibliotecii se concretizează cifric printr-un număr de 500 de cititori înscriși anual cu peste 5200 de volume împrumutate.

Lectura publică — pe o linie ascendentă

Fenomenul pe care-l înregistrează în ultimii ani Biblioteca comunală din Victoria este cel al ascendenței continue. Explicația este una singură: biblioteca comunală, prin serviciile ei, vine în întîmpinarea cititorilor folosind

toată gama mijloacelor și formelor de atragere la lectură. Bogata colecție de carte, aproximativ 13000 de volume, satisface cerințele de lectură de la cartea de istorie a patriei, de știință și tehnică, agricolă, învățămînt și pedagogie la beletristică — roman, poezie, dramaturgie, memorialistică, eseu. Iată o varietate de genuri regăsite, printr-o organizare științifică corespunzătoare, la accesul liber la raft. Acest lucru a fost posibil datorită condițiilor materiale asigurate bibliotecii de către organele locale de conducere a comunei (două camere spațioase și dotare cu tehnică bibliotecară) și organizării activității cu cartea. De la înscrierea a 200—250 de cititori cu cițiva ani în urmă s-a ajuns la realizarea a peste 550 de cititori cărora li se împrumută peste 5000 de volume anual. Dar biblioteca din Victoria are în vedere și o serie de mijloace prin care se face prezentă constant: expoziții permanente, șezători literare, dezbateri și întâlniri cu cititorii, medaliaș și „zile deschise”. Viața spirituală a comunei nu poate fi concepută fără efervescența activitate pe care o desfășoară cu pasiune și dăruire biblioteca din Victoria.

Din bilanțul anului 1988

Adunările generale de „dare de seamă” asupra activității desfășurate în anul 1988 de bibliotecile județene, asemeni celor ale altor instituții și organisme, s-au situat, prin modul responsabil, analitic, autocritic și constructiv, prin deschiderile făcute pentru noul an atât în ceea ce privește perfecționarea și ridicarea la un nivel calitativ superior a unor activități, cit și în ceea ce privește recuperarea unor deficiențe sau acoperirea unor zone albe de preocupări, sub semnul tezelor și orientărilor cuprinse în magistrala Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara din noiembrie.

Parcursul documentelor ce au stat la baza acestora, respectiv a dărilor de seamă, relevă, prin bogatul material faptic încorporat, nivelul de gândire și acțiune, mutațiile survenite în plan organizatoric și funcțional, prioritățile perioadei, gradul de profesionalitate atins, constituind adevărate „barmetre” ale preocupărilor, un rodnic câmp de investigație pentru cei ce îndrumă și conduc activitatea bibliotecară, permițând diagnoze globale și domeniiale și sugerind programe. O va face, mai aplicat, în viitor și publicația noastră. În acest context însă, ne vom mărgini la o simplă extracție de fapte desinorii pentru perioada parcursă de patru biblioteci alese oarecum aleatoriu, nu înainte de a semnala, deschizând o paranteză asupra unor probleme ce nu vor trebui oricum puse între paranteze de cei interesați. Conceperea și redactarea „dărilor de seamă” diferă calitativ (nu doar, cum e firesc, prin încărcătura de fapte și specificul local) de la o unitate bibliotecară la alta, dezvăluind unele carențe ce nu țin neapărat de formalism, ci mai degrabă de o insuficientă stăpânire a tehnicilor de realizare a acestui important instrument de lucru, de interpretare și „exploatare” a faptelor, inclusiv a celor statistice, prin semnele ce le conțin, prin tendințele ce le ilustrează, prin semnalele ce le trag. E un aspect ce trebuie să stea în atenția Centrului special de perfecționare a cadrelor, ca și a Serviciului metodic al B.C.S.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ DOLJ: REVIGORAREA ACTIVITĂȚII BIBLIOGRAFICE, CA MODALITATE DE VALORIFICARE SUPERIOARĂ A COLECȚIILOR ȘI DE STIMULARE A INTERESELOR DE INFORMARE

Reorganizat în 1988, sectorul de informare bibliografică și documentară a redevenit o prezență vie în întreaga activitate a Bibliotecii județene. Informarea săptămînală a organelor de partid și de stat, municipale și județene, cu privire la materialele apărute în presa centrală interesînd județul Dolj și municipiul Craiova rămîne una din activitățile de bază. Totodată, fișele bibliografice au fost organizate, în vederea unei consultări mai largi, într-un fișier special, urmînd ca după încheierea anului să fie încorporate în fișierul monografic județean.

Pe linia informării curente, cu o permanentă aducere la zi, se înscriu și alte fișiere bibliografice, precum: „P.C.R. — centrul vital al întregii națiuni” (inițiat în 1988), „Legislație socialistă” (pe subiecte); „Noua revoluție agrară” (cu două extrase sub formă de liste de

comandare difuzate independent); „Mecanismul economico-financiar” și, căutîndu-și încă structura optimă, „Cronici literare apărute în presă” și „Cărți apărute la Editura «Scrisul românesc»”. Mai notăm aici și „Căteul bibliografic” inițiat în 1988 pentru a oglindi creșterea colecțiilor din domeniile social-politic și științifico-tehnic și difuzat în întreprinderi și instituții prin bibliotecarii sindicali, prin cei de la bibliotecile tehnice specializate și prin birourile de personal-învățămînt.

Constituirea, perfecționarea și ținerea la zi a bibliografiei locale a constituit o altă dominantă a preocupărilor.

Fișierul monografic al județului Dolj, deja amintit, conținînd cca 60 mii de fișe este organizat după criteriul geografic; un alt fișier (aprox. 300 de descrieri) bibliografiază „Cărți și autori din Dolj”, iar în categoria bibliografiilor de tip personalia s-a realizat, urmînd a fi dactilografiată, lucrarea „Traian Demetrescu”, precum și o altă consacrată lui Henri Coandă. Numeroase bibliografii de recomandare sau realizate la cerere completează spectrul preocupărilor bibliografice. Paralel cu activitatea de realizare a unor instrumente de informare

proprii, s-a acordat o atenție sporită procurării și valorificării publicațiilor bibliografice și de informare documentară realizate pe plan central, cele 11 abonamente la publicațiile INID și 35 la publicațiile editate de B.C.S. vorbind elocvent despre aceasta.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ HUNEDOARA: INFORMAREA SPECIALIȘTILOR — O ACTIVITATE ÎN CONTINUĂ EXTENSIE ȘI DIVERSIFICARE

Stimularea intereselor de lectură și de informare în rîndurile straturilor active ale populației se înscrie ca un demers tot mai susținut. El începe cu „deschiderea” ușilor în cadrul „Zilelor bibliotecii județene” — acțiune extinsă și la nivelul bibliotecilor municipale Petroșani și Hunedoara — pentru diverse categorii de oameni ai muncii, a lucrărilor de bază din domeniul lor de activitate existente în colecții.

Pentru informarea cadrelor tehnice s-a continuat completarea „Catalogului colectiv al cărților tehnico-științifice din municipiul Deva”; s-a elaborat și tipărit „Buletinul de informare tehnică” sub egida Consiliului Județean al Sindicatelor, „Lista periodicelor tehnico-științifice la care sînt abonate principalele biblioteci”. S-a trecut de asemenea la organizarea catalogelor colective de profil la nivelul orașelor. În acest context pot fi menționate și bibliografiile tematice cu caracter recomandat: „În sprîjinul siderurgistilor”, „În sprîjinul lucrătorilor din comerț” și, cu adresabilitate mai generală, „Politica P.C.R. de industrializare socialistă”.

În colaborare cu comisiile inginerilor și tehnicienilor, cu sprîjinul unor cadre de specialitate de la diverse institute de cercetare din țară și pe ramură, s-au desfășurat consultări, dezbateri, acțiuni de tipul „Biblioteca vă informează”, adreseate unor categorii socio-profesionale cu interese de informare distincte: în domeniul chimiei, la Orăștie („Informare, cercetare, producție”), cu cadre din siderurgie, la Hunedoara („Metodica informării și documentării tehnico-științifice” în domeniul metalurgiei), cu cadre tehnice și bibliotecari din bibliotecile specializate și ale sindicatelor din Deva („Informare, Comunicare. Pro-

gres"), cu locuitorii satului Renghet pe tema „Contribuții privind cultura arborilor fructiferi în județul Hunedoara” (cu sprijinul specialiștilor de la Stațiunea experimentală Geogaiu), cu lucrători de la Fabrica „Refractara” Baia Mare, cu tema „Surse și instrumente de informare în domeniul materialelor de construcții”.

Așezarea propriilor servicii în slujba producției presupune, cu necesitate, cooperare la nivelul rețelei județene de biblioteci, dar pentru eficientizarea acesteia și un sprijin metodic corespunzător. Reținem între alte preocupări ale anului încheiat două consfătuiri cu bibliotecarii de la bibliotecile tehnice și una cu cei sindicali pe linia ridicării nivelului lor de pregătire profesională și, realizat la cererea Secției de propagandă, un control în toate bibliotecile specializate, cu concluzii și recomandări metodice prezentate în cadrul unei instruirii.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ BUZĂU: ACTIVITATEA CULTURAL-EDUCATIVĂ — O MODALITATE SPECIFICĂ DE IMPLICARE ÎN FORMAREA MULTILATERALĂ A OMULUI NOU

150 de manifestări și activități diverse organizate numai în municipiul Buzău în 1988 vorbesc despre audiența largă de care se bucură instituția, despre „glasul” ei specific în ansamblul muncii de educație comunistă a maselor. Preocuparea prioritară s-a înscris în direcția cunoașterii și aprofundării documentelor Conferinței Naționale și a Tezelor din aprilie, prin acțiuni grupate sub genericul „Pentru viitorul luminos al României — noi trepte de progres și bună stare”. Pe agendă au figurat „brigăzi ale cărții social-politice și tehnico-științifice”, grupajele „Biblioteca și producția” și „Zilele cărții de drept și legislație”, alături de alte grupaje tradiționale, concursuri cu etapă de masă pe teme „140 de ani de la Revoluția din 1848” și „70 de ani de la Marea Unire”, Salonul buzoian și Salonul de toamnă al cărții, nume-

roase întâlniri cu scriitori și editori în cadrul Salonului literar al bibliotecii ce a sărbătorit a 200 reünune etc.

În incinta bibliotecii au fost amenajate spații multifuncționale în care s-au organizat sistematic expoziții de carte social-politică, întâlniri cu autori, lansări de cărți, audiții muzicale, acțiuni inițiate de secția de copii, „Clubul de vacanță”, cercul „Prietenii muzicii”, reuniunile Cenaclului județean „Vasile Voiculescu”.

Colaborarea statuată cu INID și Editura tehnică în legătură cu sarcinile sporite privind contribuția la pregătirea oamenilor muncii pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii s-a concretizat în acțiuni desfășurate sub genericul „Biblioteca și cerințele de informare și documentare”.

Orientarea tematică a acțiunilor a fost în consonanță cu prioritățile producției și cercetării științifice din întreprinderi ca I.P.M.P., F.L.R., Contactoare, Metalurgica, I.U.T., Textilă etc.

În ceea ce privește apropierea cărții de cititori, pe lângă activitatea constant bună a filialelor din cartierele Micro 14 și Similească, au mai funcționat puncte de împrumut la căminele de nefamiliști de la I.S.P.S., întreprinderile de zahăr și gemuri, iar în urma sprijinului primit din partea Consiliului Popular Municipal, în ultima lună a anului a fost deschisă cea de a treia filială, în Cartierul „Mihai Viteazul”.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ BACAU: INDRUMAREA BIBLIOTECORILOR DIN MEDIUL RURAL, O PRIORITATE A ACTIVITĂȚII METODICE

Indrumarea și coordonarea activității bibliotecilor publice din județ e o sarcină pe care biblioteca a tratat-o cu sporită răspundere și însăși viziunea critică asupra unor stări de lucruri, semnalarea curbei descendente a activității unor unități din mediul rural la principalii indicatori reflectate și în rezultatele Concursului „Cea mai bună bibliotecă comunală” care și-a pierdut din forța emulativă a primelor ediții, analiza cauzelor obiective

ale neîmplinirilor din sfera lecturii publice la sate și deopotrivă a celor ce țin de insuficiențele proprii activității sint în fond premise ale depășirii lor.

Marcind o intervenție mai activă a lucrătorilor din compartimentul metodic al Bibliotecii județene pe linia sporirii funcției cultural-educative și informative a bibliotecilor de la sate, agenda de lucru a anului a cuprins organizarea unor manifestări complexe, precum „Memoria Oituzului”, „Itinerar istoric”, „500 de ani de la atestarea documentară a satului Bogdana”, „Tradiții, realități, perspective”, „Orienturi socialiste” etc. Participarea efectivă la conceperea și desfășurarea acestora a fost dublată de rezolvarea unor probleme organizatorice, cu scopul principal de a exemplifica modul în care cadrele locale trebuie să acționeze în continuare.

Pentru susținerea „Lunii cărții la sate” dar și dincolo de aceasta au fost elaborate materiale metodice și prezentări de cărți, s-au întocmit bibliografii destinate universităților cultural-științifice de la sate și s-au organizat în comune o seamă de alte manifestări, mai ales în perioada „zilelor cărții pentru copii”, între care montajul audio-vizual „De la pământ la lună” (Liliecii de Jos — Hemeiuși), întâlniri ale scriitorilor Vasile Stoicescu, Gh. Zarafu, Vasile Iosif și ale astronomului Matei Alexescu cu cititorii copii din comunele Mărgineni și Secuieni, șezători literare de diferite profile cu participarea unor scriitori și cadre de specialitate în diferite alte comune.

Profesionalizarea celor ce îndeplinesc munca de bibliotecari comunali este o altă direcție a preocupărilor vizând ameliorarea lecturii publice la sate. Astfel, în prima perioadă a anului au fost organizate schimburi de experiență cu bibliotecarii comunali în centrele de CUASC Helegiu, Parincea, Podu Turcului, Răcăciuni și Hemeiuși, iar în luna decembrie s-a realizat o instruire a bibliotecarilor comunali, din păcate cu o participare de doar 75 la sută.

MODERNIZAREA ȘI RAȚIONALIZAREA CATALOAGELOR SISTEMATICE

Evoluția societății umane, progresul științific și tehnic, cultural și social se reflectă, deși cu un anumit decalaj de timp, în structura și conținutul clasificării zecimale universale. Publicația periodică editată de F.I.D., *Extensions and corrections to the U.D.C.*, cu apariție anuală și cu un număr cumulativ o dată la trei ani, face cunoscute modificările operate de Comisia Centrală de Clasificare a F.I.D., care, de regulă, trebuie preluate de bibliotecile care utilizează C.Z.U. în maximum zece ani de la comunicarea schimbărilor hotărâte. În țara noastră, noile tabele C.Z.U., publicate de INID și BCS, conțin modificările care au avut loc în ultimii douăzeci de ani.

Cataloagele sistematice, organizate pe baza unor tabele mai vechi, din care amintim ediția românească prescurtată din 1959, pe cea medie franceză din 1967, iar pentru bibliotecile mari, ediția completă germană apărută între 1958—1981, ediția engleză (1957—1985) și celelalte, trebuie să fie puse în acord cu noile realități ale epocii în care trăim, reflectate în documentele cărți, seriale, cartografii, materiale audiovizuale etc., care constituie colecțiile din bibliotecile țării noastre.

Verificarea cataloagelor sistematice a prilejuit o experiență de mare utilitate pentru Biblioteca Centrală Universitară, interesantă din punct de vedere metodologic și științific pentru alte categorii de biblioteci, cu atât mai mult cu cât în această activitate au fost implicați lucrători cu dublă specializare — în catalogare-clasificare și în diferite domenii ale culturii, științei și tehnicii.

Reclasificarea este o operație care implică o reevaluare a conținutului documentelor prelucrate anterior din perspectiva modificărilor survenite ulterior în CZU, ca reflex al progresului științific și tehnic, al cunoașterii în general. Practic, această reevaluare

se exprimă atât prin înlocuirea indicilor vechi cu indici noi, cât și prin aplicarea unor formule unitare de lucru care să asigure gruparea optimă a conținutului documentelor, ținând seama de interesele beneficiarilor, de logica internă a materialelor și de structura catalogului sistematic.

Raționalizarea catalogului sistematic este o consecință a reclasificării cu nebanuite beneficii pentru claritatea și precizia acestui instrument de informare.

Abandonarea unor clasificări redundante, excesive, care încarcă în mod inutil catalogul sistematic, îngreunând în ultimă instanță accesul rapid la informație constituie, de asemenea, o cerință a modernizării catalogului sistematic, realizată prin operația de reclasificare. Descongestionarea catalogului sistematic prin scoaterea fișelor cu clasificări vechi nu trebuie înțeleasă ca o sărăcire a informațiilor, ci ca un mijloc de relevare mai specializată și mai precisă a conținutului documentelor reevaluate din perspectiva prezentului și cu competența specialistului. Reamintim, în legătură cu aceasta, ideea că acordarea unui număr mare de indici CZU fără o motivație reală, exprimă diletantism, nesiguranță și o insuficientă cunoaștere a domeniului. De altfel, în CZU au apărut indici noi, care înlocuiesc relațiile între mai mulți indici utilizate în trecut pentru a reflecta domenii de interdisciplinaritate. Prin reclasificare, utilizând deci acești noi indici, se ajunge iarăși la descongestionare, la o structură mai clară, mai precisă a catalogului sistematic.

În suta de materiale pe care o inițiem acum, metodologia aplicată la anumite domenii va releva diferite aspecte atât de principiu, cât și de detaliu ale modernizării și raționalizării catalogului sistematic.

Florica CÎMPEANU

Aspecte ale modernizării catalogului sistematic în domeniile istoriei vechi și arheologiei

Considerind folositoare experiența B.C.U. în modernizarea și actualizarea catalogului sistematic, expunem aici câteva direcții și rezultate ale reclassificării indicilor referitori la arheologie în ansamblu, preistorie și antichitate.

Domeniul luat în discuție era exprimat în C.Z.U. (până în 1974) de indicii 571 pentru preistorie și 930.26 pentru arheologia (antichitățile) timpurilor istorice. În 1974 (Extensions and corrections, series 8, nr. 5/6, sep. 1974) indicii 571 și 930.26 au fost anulați odată cu introducerea indicilor 902, 903 și 904.

Indicele 571 se afla în fruntea clasei științelor biologice, justificarea acestei poziții decurgând din perimata concepție după care primele manifestări ale oamenilor erau legate organic de perioadele geologice, iar membrii comunei primitive aparțineau încă stadiului biologic. Progresul științei a schimbat această opinie, demonstrând că, odată cu primele unelte obținute prin muncă, se cristalizează și se dezvoltă organizarea socială (deci nu biologic, ci istoric) a societății umane. Plasarea în C.Z.U. a domeniului în cauză la 571 se dovedea anacronică.

Ce cuprind indicii noi? Indicele 902 este rezervat metodelor și tehnicilor de cercetare în arheologie, indicele 903 acoperă preistoria, vestigiile arheologice preistorice, iar indicele 904 cuprinde vestigiile, antichitățile, arheologia timpurilor istorice.

În linii foarte generale, se poate observa un paralelism între desfășurarea indicelui nou 903 și indicelui vechi 571. Întâlnim cam aceleași noțiuni, diviziuni și subdiviziuni. Au fost anulate subdiviziunile referitoare la perioadele preistorice (piatră, bronz, fier) care pot și trebuie să fie precizate cu ajutorul indicilor auxiliari de timp „631/638”, restul compartimentelor fiind sistematizate conform dezvoltării arheologice preistorice la acea dată.

Un progres îl constituie indicele 902, rezervat metodelor și tehnicilor de studiu al civilizațiilor și culturilor trecute, bazate pe vestigii materiale. Aici este marcată confluența interdisciplinară a arheologiei cu alte domenii științifice și tehnice, de la săpăturile sistematice la fotografia aeriană, metoda de datare pe baza radiocarbonului, metoda varvelor glaciare, dendrologia, metoda astronomică etc.

În ceea ce privește arheologia timpurilor istorice, exista până în 1974 indicele 930.26, fără diviziuni și subdiviziuni, singurele posibilități pentru dezvoltare fiind oferite de indicii auxiliari. O indicație exista în C.Z.U., anume a utilizării relației cu diferite domenii și teme, ceea ce ar fi permis o clasificare mult mai exactă și mai nuanțată a unor subiecte particulare. Dacă indicii 902 și 903 sînt mulțumitor dezvoltate, indicele 904 dedicat arheologiei timpurilor istorice a rămas la fel de sărac ca și 930.26, cu toate că arheologia acestor epoci are o mare întindere și varietate (clasică, orientală, africană...; antichitate, ev mediu, epoca modernă). Pentru a stabili hotarul dintre preistorie și istorie, se cere clasificatorului atenție și discernămint, de la caz la caz, de la popor la popor. Impasul nu poate fi deocamdată depășit decât printr-o inventivă și judicioasă utili-

zare a indicilor auxiliari ca și, mai cu seamă, a relațiilor cu alte domenii și noțiuni marcate în C.Z.U.

În general, efectele reclassificării se concretizează în: a. modernizarea catalogului sistematic conform modificărilor din C.Z.U.; b. prin reinterpretarea subiectelor, prin reînțelegerea documentelor se ajunge la o sinteză ce poate aduce după sine o raționalizare a indicilor C.Z.U., deci a fișelor diseminate în catalog; c. din verificarea și corectarea tuturor indicilor rezultă o exprimare mai precisă și mai nuanțată a documentului.

Expunem, mai jos, câteva exemple de reclassificare, formulele obținute și aplicate de noi în B.C.U. putînd fi considerate formule-tip pe care ne permitem să le propunem atenției bibliotecilor.

Renfrew, Colin. Before civilization: the radio-carbon revolution and prehistoric Europe. — New York: Knopf, 1973.

indici vechi 571(4)
572(4)
930.26(4)

Indici noi 902.652 : 903.001.5(4) Metoda de datare a radiocarbonului în relație cu cercetarea științifică în arheologia preistorică.

Guilaine, Jean. La Balma de Montbolo et la néolithique de l'Occident méditerranéen. — Toulouse: [S.n.], 1974.

Vechea clasificare 571(448.9) „634”

Noua clasificare 903(448.9 : 3—015—14) „634” Arheologia neoliticului din La Balma (Perpignan) și legăturile cu neoliticul mediteranean.

Zirra, Vlad. Un cimitir celtic în nord-vestul României. — Baia Mare: Muzeul regional Maramureș, 1967.

Indice vechi 930.26 (364) (498.41)

Indice nou 903.5'63 (=916 : 498.41) „638” Morminte de înhumatie ale celtilor din zona Maramureș în epoca fierului. Sau 903.5'63 (=916 : 398.2-17) „638”

În această formulă indicele de loc e Dacia de nord. Chisan, I. H. Ceramica daco-getică. — București: Meridiane, 1968.

Indice vechi 571(398.2)

Indici noi 903.23-033 6(498) „638” Vase ceramice din România în epoca fierului

738.031.26 (=919.95) „—00/+01” : 904(498) Ceramica „populației barbare” a dacilor din sec. I î.e.n. — sec. II e.n. pe baza descoperirilor arheologice din România. Se mai poate și

738.031.26 (398.2) „—00/+01” : 904 (498) Ceramica populației din Dacia.

Nicolaescu-Ploșor, Dardu; Wolski, Wanda. Elemente de demografie și ritual funerar la populațiile vechi din România. București: Editura Academiei R. S. România, 1975.

Indici vechi 571.91(498)

572(498)
393(498)

Indici noi 314.148(498) „632/637” : 903.5 Demografie istorică din România epocii neolitice și a bronzului pe baza descoperirilor arheologice din necropole 572.9(498) „632/637” : 903.5 Studii antropologic al vaselor de pe teritoriul României din epoca neolitică și a bronzului pe baza descoperirilor din necropole.

393(498)(09) „632/637” : 903.5 Istoria obiceiurilor funerare în România epocii neolitice și a bronzului pe baza descoperirilor din necropole.

Am utilizat 393 în lipsa unui alt indice mai adecvat. Dumitrescu, Vl. Arta preistorică în România. — București: Meridiane, 1974.

Indici vechi 930.26(498)(084)

7(498)(084)
571.7(498)(084)
084 : 7(498)

Indici noi 7.031.1(498)(084) Artă preistorică în România, album

903.27(498)(084) Vestigii artistice în arheologia preistorică a României, album.

084 : 7.031.1(498) Album de artă preistorică din România.

Daicoviciu, C. ; Daicoviciu, H. Sarmizegetusa : Cetățile din Munții Orăștiei. — București : Meridiane, 1962.

Indice vechi 930.26(398.2)

Indice noi 904(498.4), „-01+01” : 623.1(398.2) Arheologie din Transilvania din sec. II i.e.n.—sec. II e.n. în relație cu fortificațiile Daciei.

623.1(398.2)(09), „-01+01” : 904(398.4) Istoria fortificațiilor din Dacia din sec. II i.e.n.—sec. II e.n. pe baza arheologiei (vremurilor istorice) în Transilvania.

725.182.031.26(398.2), „-01+01” : 904(498.4)

Fortărețe (din punct de vedere arhitectonic) din Dacia, în sec. II i.e.n.—sec. II e.n. pe baza arheologiei din Transilvania. La indicele de loc se poate adăuga Sarmizegetusa.

În B.C.U. stringem istoria fortificațiilor la 623.1 și, dacă e cazul, la 725.182. Utilizăm 728.81 numai în situații foarte rare, când e vorba despre castele feudale.

Daicoviciu, C. ; Daicoviciu, H. Ulpia Traiana (Sarmizegetusa romană). — București : Meridiane, 1962

Indici vechi 728.8 (R)

930.26 (R. Sarmizegetusa)

Indici noi 711.424.032.773(398.2) Ulpia Traiana

„01/02” : 904(498.4)

Localitate istorică din epoca imperială din Dacia din sec. II—III e.n. pe baza arheologiei din Transilvania.

Considerăm că la 711.424 trebuie concentrate fișele referitoare la localitățile istorice și arheologice antice și medievale.

Carter, Howard. Grobnica Tutankhamon.

Moskva : [S.n.], 1959

Indice vechi 930.26(32)

Indici noi 726.863.032.2 „-13” : 904 (620) Piramidă egipteană sec. XIV i.e.n. pe baza arheologiei.

904(620), „-13” : 726.863 Arheologie în Egipt, sec. XIV i.e.n. referitoare la piramide.

Antonescu, Teohari. Columna Traiana. — Iași : Goldner, 1910.

Indice vechi 930.26(37)(R)

Indice nou 725.942.032.773 (376) „01” Coloane triumfale romane din epoca imperială, la Roma, sec. II e.n. Se observă că aici nu mai este cazul relației cu 904.

Florescu, Florea Bobu. Monumentul de la Adamklissi : Tropaeum Traian.— București : Editura Academiei R.P.R., 1961.

Indice vechi 930.26 (R)

Indici noi 904 (498.8) „01” : 725.945.1/2.032.773 (398.8). Arheologie din Dobrogea sec. II e.n. referitoare la monumentul memorial de război și cenotaf din epoca romană imperială, în Moesia Inferior.

725.945.1/2.032.773 (398.8) „01” : 904 (498.8).

Monument memorial de război și cenotaf roman din epoca imperială, sec. II e.n., pe baza arheologiei din Dobrogea. A nu se confunda indicele de loc pentru Moesia Inferioară (Dobrogea romană) cu cel al provinciei Dacia.

Șuțu, Mihail C. Monede inedite din orașele noastre pontice. — București : [S.n.], 1912.

Indici vechi 930.26 (498)

737.1(3)(498)

Indici noi 737.1.032.6/7 (398.8) „-04/+05” : 904 (498.8) Numismatică greacă și romană din Moesia

Inferior, sec. V i.e.n.—sec. VI e.n. pe baza descoperirilor arheologice din Dobrogea

904 (498.8) „-04/+05” : 737.1.032.6/7(398.8) Arheologia din Dobrogea, sec. V i.e.n.—sec. VI e.n. referitoare la numismatică greacă și romană din Moesia Inferior. Tanțan, Rodica. Meșteșugurile la geto-daci. — București : Meridiane, 1972.

Indici vechi 949.8(093.5)

930.26(398.2)

930.26(498)

930.85(398.2)

Indici noi 903.01/09(=919.95). Meșteșugurile în epoca preistorică la geto-daci.

904(498) „-01/+02” : 67/68(=919.95) Arheologia din România, sec. II i.e.n.—sec. III e.n. referitoare la meșteșugurile geto-dacilor.

67/68(=919.95), „-01/+02” : 904(498) Meșteșugurile geto-dacilor din sec. II i.e.n.—sec. III e.n. pe baza arheologiei din România.

Dar se pot grupa fișele și la Dacia (398.2), în loc de poporul geto-dac (=919.95), după situația din catalogul respectiv.

În afara indicilor extrași din acțiunea de reclassificare, propunem mai jos câteva formule-tip pentru teme arheologice și istorice, ce pot avea aplicabilitate generală.

Pictura rupestră de la Altamira :

75.042.031.11(463.3) Altamira : 903.27

Inscripții grecești din Moesia Inferior :

930.271 = 75(398.8) „00/02” : 904(498.8)

Indicele auxiliar de limbă se află imediat după indicele principal, pentru a grupa toate fișele despre epigrafie la un loc, pe limbi.

Statuete de lut ars reprezentând războinici din dinastia Qin, China :

73.023.4.032.112.3 „-02” : 904(510)

Oracolul de la Didyma în epoca elenistică :

726.12.032.64(392.4) Didyma : 291.32 Aici relația cu

904 nu și are locul.

Animalele în epoca romană în Olanda, la răsărit

de Rover :

591.9(492.823.5) (09) „00/02” : 904

Fibulele din bazinul superior al Dunării (Nersingen

și Burlafingen) în epoca romană târzie :

672.838(430.1—37.6—22)(09) „02/03” : 904 ;

904 (430.1—37.6—22) „02/03” : 672.838

Halebarde medievale tirzii din Thumby—Bienebek :

623.444.1(430.1—37.237)(09) „16/17” : 904 ;

904(430.1—37.237) „16/17” : 23.444.1.

Karavanseraiuri din sec. XIII în Anatolia :

728.531.033.35 „12” : 904(560) ;

904(560) „12” : 728.531.033.35

Friza templului lui Artemis din Magnesia : fragmentele de la Luvru :

73.027.2.032.633 (392.3) Magnesia : 069.02(443.611) Luvru

Necropolă Slavă din sec. VIII în Muntenia :

904(=810.1 : 498.1) „07” : 718

Goții pe teritoriul României :

904(=399 : 498) „03/05” ;

949.8(=399) „03/05”

Stilp miliar de la Antoninus Pius descoperit la Apold :

625.745.62(398.2)(09) „01” : 904(498.46) ;

904(498.46) „01” : 625.745.62 (398.2)

Mărgele de sticlă romane din Pannonia :

666.27 (398.6)(09) „00/02” : 904(439.1) ;

904(439.1) „00/02” : 666.27 (398.6)

Sigiliile bizantine din sec. IX—XIII :

930.223.64 (945.02) „08/12” ;

736.3.033.2 „08/12”.

dr. C. SCORPAN

Întreținerea aparatului audiovizuale din dotarea bibliotecilor

Remedierea unor defecțiuni

Supravegherea, întreținerea și remedierea defecțiunilor mijloacelor audiovizuale din dotare asigură prelungirea duratei de funcționare și preîntâmpină uzura prematură a acestora, contribuind astfel la valorificarea optimă a mesajelor pe care le transmit.

Cîteva reguli generale, foarte importante, trebuie reținute în primul rînd.

Aparatele vor fi mînuite numai de persoane care cunosc, în mod practic, principiile de structură și de funcționare ale acestora. Înainte de punerea lor în funcțiune vor fi citite cu atenție instrucțiunile de prezentare și utilizare a aparatului. Fiecare buton sau organ de acționare va fi manevrat numai în sensul prestabilit de producător. Aparatele se vor folosi numai la tensiunea pentru care au fost construite, iar după folosire se vor scoate imediat din priză. În caz de defecțiuni iremediabile, depanarea aparatelor și repararea lor se va face numai de către specialiști autorizați.

MAGNETOFONUL

Magnetofonul reprezintă un ansamblu de dispozitive mecanice și electronice destul de complicat. El trebuie acoperit cu capacul protector și se păstrează într-o încăpere lipsită de praf, unde temperatura va fi cuprinsă între $+10^{\circ}$ și $+30^{\circ}\text{C}$, iar umiditatea va fi de 60—70 la sută. Cînd magnetofonul a fost adus din altă parte într-o încăpere cu o temperatură mai scăzută sau mai ridicată, se lasă cel puțin 15—20 de minute, astfel încît acesta să se poată adapta, treptat, la temperatura la care va fi solicitat să lucreze.

Dacă înainte de a-l folosi sau în timpul funcționării se arde siguranța, se recurge la înlocuirea acesteia cu o alta de aceeași capacitate. În caz contrar tranzistoarele vor avea de suferit.

Fiecare buton, organ de acționare, se va manevra conform instrucțiunilor de utilizare.

Toate părțile magnetofonului — care vin în contact cu banda (rolele, știfturile de ghidaj, capetele magnetice, rola presoare și axul de antrenare) — trebuie curățate periodic cu o pensulă moale și cu o cîrpă din bumbac umezită într-o soluție de alcool de 75 la sută. Niciodată nu se vor folosi pentru această operație materiale feromagnetice care pot magnetiza accidental capetele sau ghidajele benzii. Părțile mobile se vor unge cu uleiuri fine, dar numai în punctele indicate, rolele cauciucate sau curelele de transmisie fiind, pe cît posibil, ferite. Se vor urmări reglarea capetelor de magnetofon, știindu-se că suprafața de contact trebuie să fie paralelă cu banda, iar întrefierul capetelor trebuie să fie perpendicular pe direcția de deplasare a benzii.

Pentru a nu uza prea repede capul de înregistrare se va limita folosirea vitezei de 19 cm/s. Utilizînd, în exclusivitate, viteza de 9,5 cm/s, un cap de înregistrare va rezista la aproximativ 2000 de ore de funcționare.

Defecțiuni. Cauze și remedii.

Cînd capul de ștergere este murdar sau dereglat, înregistrarea va ieși cu totul nesatisfăcătoare. Se va

curăța cu o pînză umezită în alcool, acționată de o scobitoare sau chibrit și nicidecum de o șurubelniță sau cui, pentru a feri capul de vreo eventuală magnetizare.

Cînd capul de înregistrare și presorul benzii sînt bine întreținute dar redarea este slabă, înseamnă că se va relua înregistrarea mîrindu-se nivelul înregistrării. Nivelul scăzut al semnalelor cu frecvențe înalte se datorează deformării mecanice a benzii, uzurii capului de redare sau impurităților de pe bandă.

În caz că la redare se aude un brum puternic de vină sînt: microfonul care a fost ținut prea aproape de magnetofon sau legătura incorectă dintre magnetofon și sursa de imprimare (picup, radio etc.).

Cînd la redare se percep două programe suprapuse, înseamnă că banda înregistrată pe patru piste se utilizează la un magnetofon dotat numai cu două piste. Redarea nu poate fi compatibilă decît utilizînd același tip de magnetofon.

Dacă auzim un fișit accentuat la redare, înseamnă că, în mod accidental, capul magnetofonului a fost magnetizat. În acest caz, banda nu se mai utilizează, iar capul se înlocuiește cu unul nou. Creșterea nivelului zgomotului perturbator al canalului de înregistrare se datorează magnetizării capului de înregistrare, contactului imperfect între bandă și capete sau curențului de ștergere de valoare prea mică. Zgomotul de fond reprezintă un semnal perturbator nedorit, cauzat de compoziția benzii magnetice, amplificatoarele de înregistrare sau de redare, mecanismele de antrenare a benzii, cîmpurile magnetice externe. De cele mai multe ori de vină este banda. Motorul funcționează cu zgomot mare cînd lagărele acestuia s-au uzat sau nu au fost unse. Se va proceda la înlocuirea lagărelor motorului sau, dacă nu este vorba de uzura acestora, se vor curăța și unge. Cînd, în poziția de antrenare rapidă, înainte sau înapoi, banda nu se înfășoară complet în rolă motivul îl constituie frînarea prea puternică. Pentru înlăturarea acestei defecțiuni se slăbește puțin tensiunea frinei.

PICUPUL

Utilizarea picupului nu necesită prea multe cunoștințe tehnice, ci mai mult precauțiune și atenție.

Picupul — bine întreținut și rațional folosit — poate funcționa un timp destul de îndelungat. Nu se va transporta decît împachetat, cu mecanismul de antrenare și cu brațul de redare blocat. Se va feri de lovitură, iar platanul nu se va opri cu mîna.

Ca și magnetofonul, pe vreme rece, picupul va fi lăsat să meargă puțin în gol, înainte de a pune discul.

Din șase în șase luni, piesele care se mișcă (lagărul principal și roțile de ghidare) se vor unge cu puțin ulei de mecanisme fine. Garnitura care acoperă platanul, precum și marginea acestuia se vor curăța cu o cîrpă curată înmuiată în spirt.

Atîta timp cît aparatul nu funcționează, schimbătorul de viteză trebuie menținut pe o poziție intermediară, la 0, pentru a se putea decupla mecanismul.

Calitatea audiției, în timpul redării discului, este condiționată de starea virfului de redare al dozei. Înainte de a așeza brațul cu acul de redare în primele șanțuri nedomulate de pe disc, se va verifica poziția acului de citire și se va curăța ușor, cu o periuță fină din păr de veveriță, prin mișcări longitudinale. De asemenea, în timpul transportului, ori se scoate doza cu totul, ori acul acesteia se va proteja cu o brățară din plastic.

Se va ține evidența duratei de folosire a virfului de redare, avîndu-se în vedere numărul fețelor de

disc redade. Înregistrarea duratei de utilizare a vîrfului este importantă pentru stabilirea momentului schimbării acului de redare. Prin uzură, acul se lungeste, pătrunzînd pe fundul şanţului, atacînd marginile, deformînd audiţia şi deteriorînd, deci, discul. În acest caz vom proceda la schimbarea acului. La înlocuirea acului vom urmări verticalitatea poziţiei, căci poziţia incorectă poate produce erodarea unuia din versanţii microşanţului. Pentru a beneficia de o reproducere stereo de foarte bună calitate, va trebui să urmărim ca acul să calce cît mai corect în rilă. Cînd vîrfurile s-a umplut de scame sau praf se va ridica din şanţul gravat împiedicînd perceperea frecvenţelor înalte. De aceea se recomandă ca, după fiecare 8—10 ore de funcţionare, acul să se cureţe cu pensula. Periodic se va verifica cu o lupă puternică concititatea acului. Înlocuirea sa se va face doar cînd se ajunge la concluzia că el este absolut necorespunzător. De obicei vîrfurile din safir rezistă la minimum 100 ore de funcţionare, iar cele din diamant la circa 500 ore.

Doza — fiind un dispozitiv foarte gingaş — trebuie ferită de suprasolicitări la care o pot supune variaţiile brushte de temperatură (mai ales soarele puternic sau excesul de umiditate) care fisurează şi exfoliază lacul protector al lamelelor de cristal. Întotdeauna vom lăsa să treacă cel puţin 15 minute pentru adaptarea dozei, după care picupul se va conecta la reţea.

Doza de redare stereofonică se desimetrează datorită poziţiei incorecte a braţului sau deformării suspensiei acului. Remedierea acestora devine absolut necesară în vederea obţinerii unei redări stereofonice corecte. O doză se va înlocui după folosirea a 3 ace. Dacă braţul picupului este bine instalat şi corect reglat, uzura imprimării este definitiv eliminată, cu condiţia ca şi discul să fie întreţinut în mod ireproşabil.

Braţul cu o comportare defectuoasă va produce tocirea acului şi uzura prematură a rilei discului. Deci, periodic, va trebui să se verifice dacă nu cumva mişcarea sa în pivot nu este împiedicată de vreun factor. De obicei greutatea — prea mare sau prea mică — ajunge să fie cauza principală. Reglarea optimă a presiunii braţului conservă mai bine discurile, precum şi acele care pot astfel rezista un număr sporit de ore.

Dacă doza preia şi trepidaţia motorului, înseamnă că sub disc, pe platan, va trebui să se plaseze un disc de burete cu o grosime de 3 mm care va anula neajunsul amintit.

Turaţia neuniformă şi unele zgomote care apar la redare sînt cauzate de neungerea aparatului. Periodic, la 1—2 ani, vom proceda la ungerea pieselor aflate în mişcare. După circa 200 de ore de funcţionare, rola din cauciuc — care asigură transmisia prin fricţiune, va trebui înlocuită.

Picupul mono nu va fi folosit niciodată pentru redarea discurilor stereo căci acesta nu poate decît să distrugă informaţia stocată printr-un astfel de procedeu. În schimb, picupul stereo permite şi redarea discurilor mono.

DIAPROIECTORUL

Aparatul de proiecţie, avînd un sistem optic alcătuit din lentile şi oglinzi, trebuie apărat permanent de lovituri sau zdruncinături. Obiectivul se va acoperi cu capacul protector pentru a-l feri de praf sau amprente. Dacă acestea există deja pe suprafaţa sa pot fi înlăturate cu o pensulă curată şi moale sau prin ştergerea uşoară cu un tampon de vată îmbibat în alcool.

Pentru prelungirea duratei de funcţionare a lămpii de proiecţie nu se va inclina aparatul mai mult de 10 grade faţă de orizontală, iar la terminarea proiecţiei se va deconecta lampa în timp ce ventilatorul va fi lăsat să mergă încă 3—5 minute pentru a o răci cît mai repede.

În timpul operaţiei de sortare a diapozitivelor sau la proiecţia diapozitivelor subexpuse se va subvolta lampa. La diaproiectoarele cu răcire manuală, se impune limitarea duratei de proiecţie la maximum 30—40 secunde, pentru a se evita deteriorarea diapozitivului.

Înlocuirea lămpii arse (durata de funcţionare a acesteia este estimată la aproximativ 50 ore) se face doar după ce aparatul a fost scos din priză şi s-a răcit. Lampa de proiecţie se va apuca numai cu teaca de protecţie pentru a nu o murdări, după care se introduce cu atenţie în zona de contact. Aparatul de proiecţie nu se va mişca sau deplasa dintr-un loc în altul decît cu lampa stînsă. El se păstrează în cutia originală care se introduce într-un dulap bine închis.

În timpul proiecţiei pot apare unele defecţiuni la aparatul automat:

Dacă imaginea nu se observă pe ecran, de vină este lampa care poate fi arsă sau greşit fixată în soclu.

Cînd imaginea de pe ecran se vede întunecată, deşi lampa de proiecţie este bine fixată, verificăm poziţia lentilelor condensatorului. Dacă sînt ieşite din lăcaşul lor sau au fost din greşeală inversate de către cineva, le poziţionăm corect.

Dacă ventilatorul nu funcţionează, de vină este curelusa de antrenare care ori s-a lărgit, ori s-a rupt.

Cînd curelusa de antrenare a cadrului cursor s-a întins, ca urmare a folosirii îndelungate sau a proastei exploatare a aparatului, sistemul de proiecţie automată funcţionează cu intermitenţă sau se blochează. Se va încerca înlocuirea acesteia cu o altă nouă. În caz contrar, curelusa lărgită se poate scurta puţin, după care capetele, aşezate cu vîrfurile în afară, se leagă cu o sîrmă subţire. Oricum, această soluţie este menită să salveze doar o situaţie critică de moment.

În cazul în care se constată că, după un număr fix de diapozitive proiectate, se produce blocarea completă a magaziei, se verifică dinţii roţii care îi asigură deplasarea. Este foarte posibil ca unul din dinţi să fie căzut sau tocit. Într-un astfel de caz, se impune înlocuirea acesteia cu o altă nouă.

Dacă un diapozitiv — care a fost scos sau urma să fie introdus în magazia culisantă — blochează funcţionarea normală a proiecteurului, nu forţăm, mişcînd în stînga sau în dreapta pîrghia, pentru că, dacă aparatul are pentru direcţionarea deplasării sale nişte umeri din ebonită, aceştia, la o simplă bruscare, pot ceda compromiţînd proiecţiile viitoare. Se va scoate cablul de alimentare din soclul proiecteurului după care se implinge, înainte şi înapoi, pîrghia pînă la poziţia în care va fi scos prin orificiul proiecţiei manuale sau va fi reintrodus în magazie. Se va conecta din nou aparatul la curent, după care se va continua proiecţia. Trebuie reţinut că acest incident frecvent provoacă şi întinderea curelei de antrenare a cadrului cursor care începe să patineze şi să producă un zgomot specific.

Cînd obiectivul nu se reglează pentru a asigura claritatea imaginii sau cînd magazia nu se deplasează înainte ori înapoi şi nici pîrghia nu funcţionează la apăsarea pe buton, de vină este numai diapozitivul de comandă de la distanţă. De aceea se recomandă a-l folosi cu maximum de precauţie pentru a nu-i provoca deteriorări.

Ştefan ANDRONACHE

Fișier

Lucrarea „Termeni din domeniul informării și documentării. Îndrumător metodologic”, elaborată de Pia Atanasiu și Natalia Grecu, specialiste cu veche experiență în cadrul INID se înscrie prin finalitățile sale pe unul din liniamentele fundamentale ale constituirii informării și documentării științifice și tehnice ca știință și anume acela al definirii termenilor pe care-i folosește, ceea ce constituie o condiție de bază pentru afirmarea și dezvoltarea oricărei discipline.

În acest sens, lucrarea de față constituie o realizare de pionierat în literatura de specialitate din țară, umplând un gol resimțit acut până în prezent de către specialiști și un cerc larg de beneficiari.

În aceste condiții, opțiunea autorilor pentru problematica indicată în titlu, de fapt un dicționar de termeni în domeniul, reprezintă prin ea însăși o împlinire, rezultatul unui demers îndelungat, dovada faptului că s-a procedat prin selecție, că gândirea s-a oprit într-o zonă a investigațiilor unde nu s-a înaintat prea mult și că, cu consecvență, au ceva de spus, oricum mai mult decât în cazul în care s-ar fi cantonat într-un domeniu mai la îndemână, deja explorat și reexplorat. În acest volum, autorii reușesc să coreleze o problematică vastă, aparent eterogenă, în zona extrem de complexă a unei noi științe interdisciplinare la granița și confluența mai multor discipline: biblioteconomie, bibliografie, teoria informației, logică, lingvistică, semiotică, informatică, cibernetica, teleprelucrarea și transmisia datelor etc.

Având conștiința interdisciplinarității ca nevoie de comunicare între specialiști din diverse discipline, autorii reușesc să surprindă un fenomen de o complexitate semantică extraordinară, să stabilească un raport între ordine, dezordine și organizare în terminologia specifică domeniului cercetat, reușind să înmănușeze prezentarea a 2080 de termeni specifici, în care fiecare termen românesc este însoțit de sinonime — cînd există —, de o prezentare a conținutului semantic și de echivalenți în patru limbi de circulație internațională: engleză, franceză, germană și rusă.

Valoarea științifică a lucrării este sporită și de fundamentarea cercetării pe o bogată și diversă bibliografie de specialitate română și străină (dicționare, vocabulare, studii de terminologie, enciclopedii, manuale de specialitate, standarde naționale și internaționale) de actualitate, autoarele reușind să reflecte atît stadiul atins actualmente de conținutul semantic al terminologiei informării și documentării, cît și să aducă o contribuție certă la unificarea și standardizarea terminologiei specifice domeniului cercetat.

O contribuție importantă în structura lucrării a avut-o și colectivul de redactare alcătuit din cunoscuți specialiști: Claudia Cerkez și Stelian D. Neicu, prin redactarea indexurilor alfabetice de termeni în limbile engleză, franceză, germană și rusă, ceea ce a sporit valoarea și utilitatea lucrării ca instrument de lucru, în special pentru traducătorii de texte de specialitate dintr-o limbă în alta.

Alături de alte lucrări străine de sinteză în domeniu, lucrarea „Termeni din domeniul informării și documentării” se recomandă ca un instrument de autorizată informare și orientare, de operativă și frecventă utilizare pentru largi cercuri de specialiști și beneficiari din țară. Sîntem conștienți că îmbunătățirile și completările, ce vor fi aduse în continuare de autori în edițiile următoare, cu sprijinul specialiștilor, al presei și beneficiarilor, vor spori, cu trecerea vremii, valoarea, utilitatea și popularitatea acestei lucrări.

dr. Grigore MIRCIU

Memoria hrisovului

La scurt timp după publicarea remarcabilei culegeri de studii **Carte, tipar și societate la români în secolul al XVI-lea**, de Demény Lajos și Lidia A. Demény, Editura Kriterion propune celor interesați un volum de Gernot Nussbächer*, cercetător perseverent al istoriei Transilvaniei, căruii îi datorăm câteva contribuții de excepție.

Inițiativa editorială de a aduna și ordona sub aceeași copertă articolele preponderent documentare ale unui specialist, răspîndite în paginile periodicelor, vine în sprijinul beneficiarilor — înlesnindu-le explorările bibliografice în sensul evitării consumului de timp și de efort — conturînd totodată viziunea autorului asupra unor probleme majore ale domeniului.

Prefața, semnată de Costin Fe-neșan, îl recomandă pe Gernot Nussbächer — om de știință al cărui laborator este arhiva, preocupat constant de valorificarea unor relevante materiale inedite. De altfel, o parte din articole poartă în titlu sintagmele *noi contribuții* sau *noi rezultate*, marcînd caracterul investigației.

Conținutul cărții dezvăluie un evantai tematic de amploare, rod al strădaniei de diversificare a spațiului socio-cultural analizat. Cele 35 de texte tratează atît istoria unor instituții și localități transilvănene, relațiile acestora cu domniile muntelui și moldoveni, anumite conexiuni de cultură româno-săsești și româno-maghiare, cît și începutul și propășirea tiparului în secolele al XVI-lea și al XVII-lea. Gernot Nussbächer completează cu elemente noi teme diferite ca: apariția și evoluția tiparului sîbian, biografia lui Filip Moldoveanu — primul tipograf român —, viața și opera marelui umanist Honterus, rivalul diaconului Coresi la afirmarea spiritualității naționale. Este demn de menționat că G. Nussbächer alcătuiește aici, pentru prima dată în literatura de specialitate, un tabel sinoptic al tipăriturilor coresiene, cadru propice pentru viitoare cercetări. De remarcat și articolul relativ la activitatea tipografică a lui Lavrentie la București, semnificativ în privința interesului autorului pentru zone întinse ale istoriei cărții românești.

Gernot Nussbächer admite, cu probitate și obiectivitate, că investigațiile privind tipăriturile coresiene nu pot fi considerate încheiate și îndeamnă la „rezultate noi, care să reconstituie cît mai fidel activitatea și locul lui Coresi în istoria culturii românești.”

Părerii diferite de ale altor exegeți referitoare la datarea și localizarea unor tipărituri vechi, de pildă *Cazania I* a lui Coresi și *Evangeliarul* de la București al lui Lavrentie, sînt exprimate fără ostentație, autorul lăsînd clarificarea problemelor controversate dezvăluirilor ulterioare.

Aria preocupărilor este întregită organic de o incursiune în istoria

* Nussbächer Gernot. *Din cronici și hrisoave*. București. Editura Kriterion. 1987, 307 p.

fabricării hîrtiei și răspîndirii ei în evul mediu, cu referire specială la teritoriul României. Se subliniază astfel că morile de hîrtie înființate în secolul al XVI-lea la Brașov (1546), Cluj (1562) și Sibiu (1574) au fost printre cele dintîi în răsăritul Europei.

Un alt studiu descrie tehnica dăării documentelor cu ajutorul filigranelor și semnaleză contribuția cercetătorilor români la fundamentarea științifică a filigranologiei, Lajos Demény și Gebhard Blücher au meritul de a fi introdus și dezvoltat betagrafia — reproducerea filigranelor cu ajutorul razelor beta emise de substanțe radioactive —, realizare care situează România între primele patru țări din lume în care s-a aplicat această metodă. Aportul lui Gebhard Blücher la dezvoltarea filigranologiei moderne este reliefat și într-un emoționant studiu-portret, omagiu adus acestui savant care și-a consacrat întreaga viață științei.

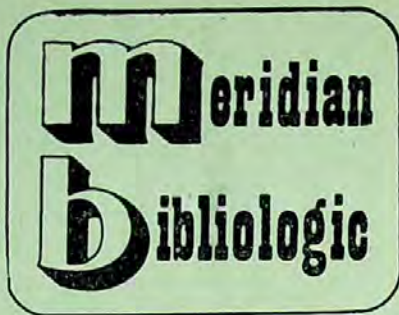
Gernot Nussbächer își limitează, în general, analiza la perimetrul strict al documentelor, ieșind rareori în afara granițelor acestuia. Și totuși, ariditatea informației este învinsă atunci cînd cifre și date servesc ca fundal pentru a recompune destinul frămîntat al unor localități și instituții transilvănene. Grăitoare, în acest sens, este evocarea monografică a Casei Sfatului din Brașov.

Autorul și-a întemeiat argumentația pe un însemnat număr de mărturii documentare. Aparatul critic, impresionant prin rigoare și dimensiuni, amplifică și potențează substanța textului. Ca observație marginală, ne permitem să pledăm în favoarea plasării referințelor în subsolul paginii, cît mai la îndemîna cititorului, soluție preferabilă trimiterilor la sfîrșitul lucrării, care îngreunează și fragmentează recepția lecturii.

Ilustrațiile sugestive, judicios selectate, exemplifică adecvat ideile esențiale ale scriiturii.

Cu o metodă bazată pe acuratețe în examinarea izvoarelor, pe informare corectă și fructificare pleneră a ineditului din tezaurul arhivistic, Gernot Nussbächer a desăvîrșit un demers istoriografic de durabilă consistență valorică și aleasă ținută științifică.

Virgil OLTEANU

Compatibilitatea sistemelor de informare și documentare

Constituirea sistemelor naționale și internaționale de informare și documentare și organizarea lor în rețele de informare a impus asigurarea compatibilizării participanților. Așa cum arată experiența pe plan mondial, asigurarea compatibilității este o condiție indispensabilă a efectuării transferului (schimbului) de informații cu efecte directe asupra minimizării costurilor destinate acestui scop.

Funcționalitatea și eficiența sistemelor și rețelelor de informare sînt direct legate de:

- compatibilitatea descrierii documentelor;
- compatibilitatea limbajelor informaționale utilizate pentru indexarea și regăsirea documentelor;
- compatibilitatea mijloacelor tehnice și a purtătorilor magnetici de informații;
- compatibilitatea pachetelor de programe utilizate în SID.

a) În scopul asigurării compatibilității la nivelul elementelor de date ce definesc un document, s-au elaborat la nivel internațional de către IFLA (International Federation Libraries Association) sub egida UNESCO, reguli (norme) unificate pentru descrierea bibliografică a documentelor ISBD (International Standard Bibliographic Description).

ISBD permite descrierea oricărei categorii de documente (cărți, reviste, articole, muzică, stampe, hărți etc.) într-o structură unitară din punct de vedere al elementelor de date și al ordinii lor în descrierea bibliografică.

ISBD este adoptat, în prezent, în toate marile biblioteci din lume iar formatele de comunicare pe bandă magnetică au la bază aceste norme.

În sistemele documentare sînt mai puțin răspîndite. Dar, se remarcă tendința de uniformizare (de exemplu INIS și AGRIS folosesc aceeași structură de elemente pentru descrierea documentelor) și orientare către ISBD pentru descrierea documentelor.

b) În privința compatibilizării limbajelor de indexare, se tinde către utilizarea tezaurilor multilingve și acordarea lor la nivelul termenilor generici indiferent de domeniul pe care îl deservesc.

Tezaur multilingve sînt folosite în multe SID, îndeosebi în cele cu caracter internațional.

Cîteva exemple de tezaur internațional demonstrază preocupările în acest domeniu.

Pentru dezvoltarea economică și socială, sub egida O.N.U. a fost elaborat în limba franceză și engleză (încă din 1972, acum ajungîndu-se la a 3-a ediție) macrotezaurul „Macrothesaurus pour le traitement de l'information relative au développement économique et social” în scopul „cooperării între organizații internaționale, regionale, naționale și sisteme de informare”.

Pentru analiza subiectelor documentelor și publicațiilor privind activitățile O.N.U. s-a elaborat tezaurul UNBIS în franceză, engleză, spanioală. Termenii tezaurului UNBIS sînt aleși în compatibilitate cu cei ai macrotezaurului menționat mai sus.

În domeniul politicilor de dezvoltare a științei și tehnologiei, tot sub egida UNESCO, a fost elaborat tezaurul SPINES (Système international d'échange d'informations sur la science et la technologie pour l'élaboration des politiques, de ma-

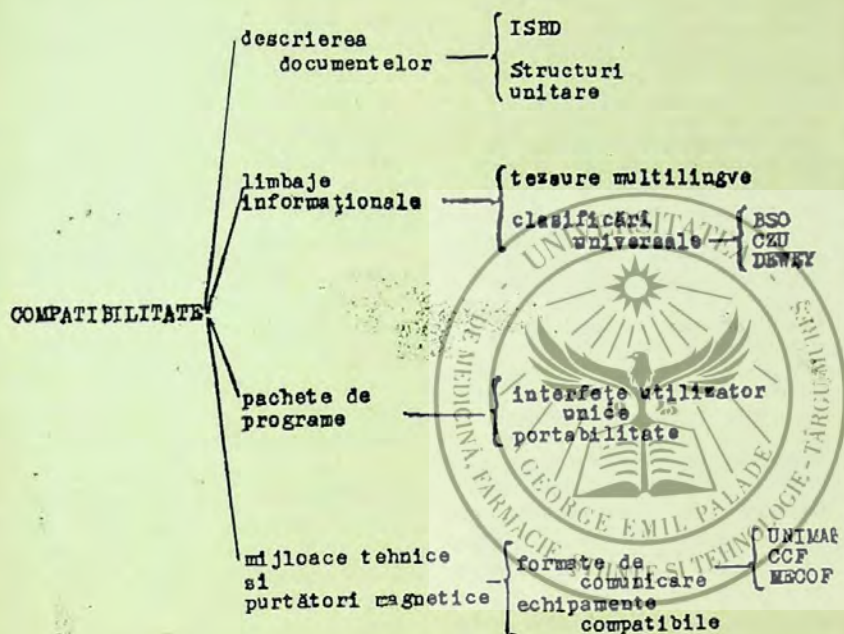

Fig. 1. Cerințe pentru asigurarea compatibilității SID

nagement et de développement) în limbile franceză și engleză.

În domeniul clasificărilor, FID (International Federation for Documentation) primește, analizează și distribuie organismelor membre actualizări asupra sistemului de clasificare folosit.

c) Compatibilitatea mijloacelor tehnice are în vedere două aspecte :

1 — Compatibilitatea echipamentelor de calcul în scopul asigurării interconectărilor directe (calculator — calculator și/sau calculator periferic emițător-receptor). Această problemă depinde de o serie de factori în primul rând legați de obiectivele SID și de aria beneficiarilor deserviți.

2 — Compatibilitatea purtătorilor magnetici de informații.

În etapa actuală, problema cea mai stringentă este compatibilizarea formatelor de înregistrare a datelor pe bandă magnetică utilizate în schimburile naționale și internaționale de informații.

În aproape toate SID care au trecut la automatizare s-a elaborat sau adoptat un format de înregistrare a datelor pe suport magnetic.

În majoritatea țărilor care au automatizat serviciile de informare naționale (de regulă în bibliotecile naționale sau alte instituții care desfășoară activități în domeniu) s-a elaborat un format național de comunicare a datelor pe bandă magnetică. Structura datelor pe bandă magnetică este conformă ISO-2709, iar semantica variază de la o țară la alta.

Pentru prima dată, un astfel de format s-a elaborat de Library of Congress (LC)-S.U.A. în 1964 și a fost denumit MARC (Machine Readable Cataloging). Completat și perfecționat în decursul timpului, formatul a fost preluat în mai multe țări și adaptat la cerințele naționale.

Formatul dă posibilitatea descrierii oricărei categorii de document (carte, periodic, articol, discuri muzicale, stampe, gravuri etc.) și permite, deopotrivă, identificarea unică și neambiguă a fiecărui element de dată.

În prezent, la Library of Congress se lucrează la formalizarea datelor pentru descrierea discurilor optice conform principiilor formatului MARC.

Dezvoltarea nenumăratelor formate naționale — care deși se bazează pe același principiu al MARC, aveau diferite interpretări în se-

manca datelor și ca atare, îngreunau schimburile de date — a condus la preocuparea pentru constituirea unor formate comune de comunicare, acceptate și adoptate la nivel internațional.

Sub egida UNESCO, încă din 1977, s-au elaborat mai multe variante ale unui format internațional derivat din MARC (dintre cele mai reprezentative sînt MARC, Internațional și UNIMARC).

Începînd din 1984, o grupă de lucru a UNESCO se ocupă de stabilirea unui format comun de comunicare (Common Communication Format), mai precis a elementelor obligatorii de date și ordinii lor în cadrul formatului. În prezent, prin programele sale, UNESCO sprijină promovarea și extinderea noului format comun de comunicare.

În schimburile de informații pe bandă magnetică în cadrul SIIST se folosește formatul MECOF (acordat la ISO — 2709 și compatibil cu reglementările internaționale în vigoare).

Pentru înregistrarea publicațiilor seriale se utilizează formatul sistemului ISDS (International Serials Data System) — sistem, cu sediul la Paris, care funcționează sub auspiciile UNESCO.

d) Compatibilitatea pachetelor de programe se tinde a se realiza prin două căi:

— portabilitatea — posibilitatea implementării aceluiași pachet de programe pe sisteme de calcul diferite. Această problemă este în atenția producătorilor de software; SID sînt interesate însă în achiziționarea acelor pachete cu un grad ridicat de portabilitate;

— compatibilitatea limbajelor de asigurare a accesului la bazele de date în regim on-line. Interfața — utilizator diferă de la un pachet de programe la altul, ceea ce a condus la preocupări pentru realizarea unui limbaj comun de interogare a oricărei baze de date. În etapa actuală această problemă nu este rezolvată, dar inițiativa Comisiei Economice Europene de a se realiza un limbaj comun de interogare a bazelor de date — CCL (Common Command Language) a găsit ecou în rîndul producătorilor de pachete de programe și a fost primită cu interes de utilizatori.

În fig. 1 sînt prezentate nivelele de compatibilitate și mijloacele de asigurare a acestora.

Doina BANCUI

Thesaurus guide: analytical directory of selected vocabularies for information retrieval, 1985 / editors: Gerstenkorn, A.; Rolland, M. Th.; ... — Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, Amsterdam: Elsevier Science Publishers BV, 1985. — XXXVI, 748 p. — 30 cm. — ISBN: 92-825-4897 — x (Office for Official Publications) ISBN: 0-444-87736-3/North Holland).

Rezultat al publicării datelor culese în vederea realizării proiectului „Bază de date privind tezaurele pentru Euronet-Diane” (Direct Information Acces Network for Europe — Rețeaua europeană de acces direct la informație), lucrarea răspunde exigențelor de ordin practic și estetic ale specialiștilor din sfera informării și bibliotecilor, printr-o frumoasă formă de prezentare a unui bogat conținut.

Repertoriul, conceput a fi disponibil pe purtători tradiționali și neconvenționali, cuprinde descrierea bibliografică și tehnică (conținut, structură, aplicații etc.) a tuturor tezaurelor actuale existente în cel puțin una din limbile oficiale ale Pieței Comune, fiind realizat la solicitarea Comisiei Comunităților Europene, de către *Sektion für Kommunikation* (Secția de comunicare) și *Sektion für Systementwicklung* (Secția de dezvoltare a sistemelor) ale *Gesellschaft für Information und Dokumentation* (Societatea de Informare și Documentare), cu participarea *Informationszentrum* (Centrul de informare). Publicația este structurată astfel: prima parte conține prefața, introducerea și sumarul; partea a doua e constituită din descrierile tezaurelor, iar partea a treia include aparatul auxiliar — indexurile de instituții, persoane și subiecte.

Pentru asigurarea unui acces cât mai larg partea de început (cu excepția sumarului) și indexul de subiecte sînt trilingve (germană, franceză, engleză).

În lucrare sînt descrise amănunțit 462 de „tezaure actuale”, prin aceasta înțelegîndu-se că ele sînt efectiv utilizate sau că este vorba de tezaure mari, de importanță fundamentală. Descrierile sumare

a încă 192 de publicații adăugate la repertoriu, cu scurte note explicative, privesc: tezaure actuale care nu au fost accesibile, tezaure proiectate, în curs de alcătuire sau nestructurate, care pot servi drept punct de pornire pentru elaborarea ulterioară a unui tezaur tezaure depășite.

Tezaurele incluse acoperă practic toate sectoarele cunoașterii, parte prin lucrări mai generale, care privesc mai multe domenii. Ele sînt clasificate în 10 grupe principale, subdivizate în 51 de subgrupe; în cadrul subgrupelor tezaurele sînt clasificate pe subiecte.

Indicativul care permite identificarea conținutului tezaurelor este alfanumeric, grupele principale fiind codificate de la A la K și urmate de o notație din trei cifre, începînd cu 101 (de exemplu, grupa principală J Social Sciences, se prezintă astfel: J 101 Social Sciences, general; J 151 Sociology; J 201 Psychology; J 251 Education; J 301 Administration; J 351 Politics; J 401 Law; J 451 Economics; J 501 Military Science; J 901 Appendix). Descrierile sumare de tezaure sînt plasate în anexele la grupele principale.

Fiecare descriere de tezaur cuprinde maximum 15 rubrici principale care pot fi, la rîndul lor, subdivizate. Descrierile sumare ale tezaurelor nu sînt, în general, reprezentate decît prin titluri însoțite, cînd este cazul, de date referitoare la aplicare sau disponibilitate.

Cele 15 rubrici ale **Descrierilor principale** sînt: 1. **Antetul**. Aici se consemnează denumirea, în engleză, a disciplinei urmată de denumirea specifică a cîmpului de aplicare. Tot în antet figurează numărul de identificare, precedat de codul de limbă (în cazul tezaurelor multilingve se folosește abrevierea „mu”).

Exemplu:

EDUCATION: education

(mu) J 253

(În exemplul dat disciplina și cimpul de aplicare sînt identice).

2. **Titlul și datele de apariție.** Acestea sînt redată ca în exemplul : UNESCO : IBE EDUCATION THESAURUS

A faceted list of terms for indexing and retrieving documents, Paris, FR 1978, 348 p., ISBN 92-3-101531-1.

3. **Instituția responsabilă.** Dacă numele instituției s-a schimbat, denumirea actuală figurează pe primul loc, urmată de fostul nume, cu mențiunea „formerly“.

4. **Autorul.** În această rubrică se precizează numele și funcția, uneori și adresa autorului.

5. **Limba.** Se indică aici limba sau limbile tezaurului. Tezaurele sînt considerate multilingve chiar dacă numai descriptorii sau unele indexuri apar și într-o altă limbă.

6. **Disponibilitate.** Se menționează forma (tipărit, microfilm, lizibil la mașină, dactilografiat etc.), sursa (numele instituției, editorului, bibliotecii) și modalitatea de achiziție sau consultare.

7. **Domenii acoperite.** În această rubrică se înscriu : cimpul de aplicare, domeniile principale și domeniile limitrofe. Pentru evitarea unei prea mari extinderi a indexului de subiecte, constituit pe baza înregistrărilor din această rubrică, în el au fost incluse numai domeniile principale.

8. **Termenii.** Se precizează aici numărul termenilor utilizați în tezaurul descris, făcîndu-se următoarele distincții : numărul total de termeni ; numărul de descriptori ; numărul de nondescriptori ; numărul de calificatori

Prezentarea descriptorilor se face apoi și după alte criterii, de tipul : singular/plural (indicîndu-se forma preferată) ; părți de vorbire prin care pot fi exprimați descriptorii (substantive, adjective, adverbe), grupuri nominale (descriptorii redăți prin combinații, cel mai adesea de substantive și adjective), se admit abrevieri (cînd este cazul), definiții (cînd acestea însoțesc descriptorii) etc.

9. **Organizarea tezaurelor.** Există o mare diversitate de tipuri de organizare, dintre care menționăm : ordonarea alfabetică a vocabularului, ordonarea sistematică nedetaliată, ordonarea sistematică detaliată, clasificarea pe diviziuni mari, clasificarea pe fațete etc.

10. **Subdivizări ale vocabularului.** Este vorba, pe de o parte, de grupele (clasele, fațetele) și subgrupele (primul, al doilea, al treilea nivel) în care sînt adunați termenii, iar,

pe de altă parte — de gradul de subdivizare a conceptelor.

11. **Structura relațională.** Aceasta privește relațiile posibile dintre termeni în cadrul tezaurului. Principalele trei relații (de echivalență, ierarhie și asociere) li se adaugă numeroase altele, dintre care le reținem doar pe următoarele : de sinonimie, de echivalență, ierarhică, generică, partitivă, de apartenență, asociativă, de autonomie și specială (termen generic pentru alte tipuri de relații, explicate de fiecare dată acolo unde erau menționate, prin termenul englez „special“).

12. **Notăția.** Utilizate adeseori, notațiile pentru descriptori, nondescriptori și grupări pot fi numerice, alfanumerice sau alfabetice, avînd funcția de clasificare sau de codificare sistematică pentru prelucrarea automatizată a informației.

13. **Elaborarea și actualizarea tezaurelor.** Această parte conține șase rubrici : mod de utilizare sau reguli de indexare ; set de caractere ; lungimea maximă a descriptorilor ; programul (software) folosit la elaborarea tezaurului ; tipul de echipament informatic folosit la elaborarea tezaurului ; actualizarea periodică, cu indicarea periodicității ; la date nespecificate : prin ediii succesive, menționîndu-se anul editei următoare.

14. **Implementarea tezaurelor.** Se dă aici numele băncii sau bazei de date, ale serviciului sau instituției, cu indicarea tipului de aplicare (indexare, cercetare documentară informatizată sau tradițională, elaborare de indexuri, de bibliografii etc.).

15. **Informații diverse.** În această parte sînt grupate datele referitoare, de exemplu, la modificarea, extinderea sau îmbunătățirea tezaurelor ș.a.m.d.

Toate aceste grupări de date aferente unui tezaur nu ocupă mai mult de o pagină de repertoriu. Partea consacrată descrierii tezaurelor a fost redată pe o hîrtie cu ușoară tentă gălbuie, pentru a se face mai bine distincția față de celelalte părți.

Indexurile

Indexul de instituții cuprinde toate indicațiile referitoare la numele instituțiilor sau departamentelor redată în rubricile Instituția responsabilă, Disponibilitate și Implementare. Organizarea este alfabetică.

Indexul de persoane conține numele tuturor autorilor de tezaure, ca și ale tuturor persoanelor cu care se poate lua legătura pentru

obținerea de informații ; ordonarea este alfabetică, relația cu tezaurul făcîndu-se prin codul alfanumeric de identificare a acestuia.

Indexul de subiecte. Repertoriul este prevăzut, de fapt, cu trei indexuri de subiecte, fiecare trilingv, inserate în ordinea : germană — engleză-franceză ; franceză-germană-engleză ; engleză-franceză-germană. Fiecare termen inclus, reprezentînd domeniul/disciplina, cu echivalenții săi în celelalte două limbi, are alăturate clasificările alfanumerice ale tezaurelor pe domeniul/disciplina respectivă. Tezaurele pentru care termenul reprezintă domeniul principal au indicațiile redată cu caractere aldine.

Exemplu :

(Subject index)

German-Englisch-French

Erziehung A 101, A 102, A 155
en : education
fr. education J 251, J 252, J. 253
etc.

French — German-Englisch
education A 101, A 102, A 155
de : Erziehung
en : education J 251, J 252, J 253
etc.

Englisch — French-German
education A 101, A 102, A 155
fr : education
de : Erziehung J 251, J 252, J 253
etc.

Prin indexurile cu care este înzestrat, repertoriul permite regăsirea ușoară a tezaurelor pe domenii, autori și instituții responsabile.

Din examinarea atentă a lucrării rezultă că un număr mare de tezaure sînt noi sau actualizate în cursul anilor din urmă, ceea ce demonstrează utilitatea acestui tip de instrument în prelucrarea informației : indiferent că indexarea și regăsirea se efectuează sau nu automatizat, cunoașterea tehnicilor de elaborare a tezaurelor rămîne o problemă de acut interes. Ghidul de față, prin partea introductivă privind modul de alcătuire și folosire, ca și prin descrierile detaliate din cuprins poate servi ca îndreptar celor preocupați de realizarea tezaurelor.

Căutări susținute și jocul întîmplării au făcut ca valoroasa publicație să ne ajungă la cunoștință ; în urma demersurilor BCU București a obținut-o pe calea imprumutului interbibliotecar internațional. Avem bucuria s-o prezentăm la rîndu-ne, recomandînd-o ca pe un ajutor de nelipsit în munca de informare, indiferent de domeniu.

Marilena ȘUTEU

biblioteca

Coperta I:
Centrul de creație și cultură „Cîntarea României” din Sibiu

Coperta II:
Biblioteca județeană Constanța:
sala de lectură pentru literatură și artă și secția de împrumut pentru copii

biblioteca

biblioteca

biblioteca

Pretul: 5 lei exemplarul